

1866

A CASA DE TOTHOM

COMEDIA EN TRES ACTES

PER

JOSEP MORATÒ

==
10

Digitized by the Internet Archive
in 2014

LA CASA DE TOTHOM

JOSEP MORATO

La Casa de tothom

COMEDIA EN TRES ACTES

SALVADOR BONAVÍA. IMPRESSOR.

PLAÇA DEL PI, 5.—BARCELONA—1913

Aquesta obra es propietat de l'autor.
La *Sociedad de Autores Españoles* es la
encarregada de recullir els drets de re-
presentació.

S'ha fet el corresponent registre

REPARTIMENT

Personatges

Actors

LAURA	D. ^a Emilia Baró
SENYORA FRANCISCA	Srta. Dolors Pla
GLORIA	» Ramona Mestres
DON RAMÓN	Don Antoni Piera
CISONET	» Carles Capdevila
DON LLUIS	» Rafel Bardem
MINGUET	» Domènec Aymerich
MAGÍ	» Vicents Daroqui
DON ENRIC	» Miquel Sirvent
ALBERT	» Avelí Galceràn

DIRECTOR D'ESCENA: Don Antoni Piera

Epoca, actual.

671577

Aquesta obra fou estrenada en el «Gran
Teatro Español», per la companyia del
«Sindicat d' Autors Dramàtics», el dia
20 de Desembre de 1912.

PRIMER ACTE

ESCENA

Sala-menjador d'una torreta, a Sant Gervasi. Al fons, gran finestra reixada, que dona a un carrer; a la dreta, una porta que ve del rebedor; a l'esquerra, una que va a les altres peces de la casa.

Mobles de bazar, però ben distribuïts. El conjunt ha de respirar un cert ordre i una distinció no afectada.

Es al vespre. Sota el llum de la taula, Don Ramón (cinquanta anys ben portats) i la seva filla LAURA (vintitres anys esplèndits), passen comptes en silenci. Ella, a un costat de taula, va distribuïnt en pilotets de diferent alçada, tres centes pessetes d'un paquet que acaben de desfer. I a cada pilotet que fa, hi ajunta un cap de paper en el qual assenta quelcom. Ell, davant per davant, segueix molt atent la operació de la noia.

LAURA,

un cop feta la distribució i com si parlés sola

Tres del gas, que aquet mes potser seràn tres i mitg perquè'l dia s'ha escursat molt... Cinc pel sastre... Sis per tramvies... Dotze de la casal... Tres per la lliçó de piano de la Gloria... Un per la germandat... I encara el carbó i el vigilant i... (*Petita pausa. Com si s'esquivés un pensament enutjós*) Val més no pensar-hil

RAMÓN

Quant dius que sobra per la plaça?

LAURA, *capficada*

Ni tan sols ho sé...

RAMÓN, *bondadós*

Veiam, veiam... No t'amoïnis, dòna. De tot sortirem, si Deu vol... Has de tenir confiança...

LAURA

Tu ets molt bò, papà... Massa bò!

RAMÓN

Veiam, veiam... Quin vici podria treure'm jo?...

LAURA

Si no'n tens cap! No vas al cafè, no fumes. Anant avall no prens mai el tramvía...

RAMÓN

Deixa'm rumiar... Un, dos, tres... Tres per quatre dotze... Tres pessetes cada mes... I una amb vint de propines, fan quatre amb vint... Apunta: quatre pessetes amb vint de cal barber. Desde avui me deixo la barba .. I una pesseta pel diari, cinc amb vint .. Veus, dòna? Sense cap esforç, jo mateix m'apujo'l sou d'un duru.

LAURA,

amb somrisa amarganta

No anem en lloc, papà... No son aqueixes coses les que fan trontollar la casa .. Penses massa en els demés i poc en tu. Don Enric...

RAMÓN

Ja se'n anirà, dòna, quan estigui ben bò. Però fes-te el càrrec de que acaba de sortir de l'hospital. No't faria consciencia treure'l de casa?

LAURA

Tot lo que vulguis, però ja fa molt temps que'l portem a coll. Si no haguessin estat els mesos que li has pagat la preferencia, ara no hauríem d'anar tots vestits d'istiu...

RAMÓN

No fa pas molt fret, encara.

LAURA

Però'l mes entrant ja'n farà més. I aleshores...

RAMÓN

Has mirat si'ls abrics podrien tenyir-se?

LAURA

Es que ni tenyir los podrem. I per altra banda, s'hauria de comprar roba de sota, porque la de l'any passat es inservible.

RAMÓN

Potser ab alguns surgits...

LAURA

S'hi toquen.

RAMÓN

I ben apedeçat tot?

LAURA

Ja no s'hi aguanten els pedaços ..

RAMÓN

Si que es un mal de cap...

LAURA

Creu-me, papà.. No es possible aguantar-ho això... Has d'indicar a Don Enric que no'l podem tenir més. Mitg any de dur-lo a coll ja es prou sacrifici, no tenint-hi cap obligació.

RAMÓN

Es tan desgraciat, pobre home! Mira que això de que un fill tregui de casa al pare...

LAURA

I no t'ha contestat encara a la carta que li vares escriure?

RAMÓN

Si: una insolencia.

LAURA

Còm?

RAMÓN

Una carta despectiva, com la podria haver escrita a un criat.. Per ell no he deixat encara de ser el fill del masover... Diu que en les qüestions de la seva familia no m'hi tinc de ficar i que no admet lliçons de ningú.

LAURA

Vols dir que Don Enric no va donar motiu per...?

RAMÓN

L'única culpa de don Enric es haver fet donació de tot a n'aquell poca vergonya.

LAURA

De totes maneres, es injust que nosaltres haguem de pagar-ho.

RAMÓN

Està clar que ho es

LAURA, *suplicant*

Fes-li alguna insinuació...

RAMÓN

Si, bé hauré de fer-ho.

LAURA

I, de passada, potser que amonestassis an en Cisonet.

RAMÓN

Vet aquí una altra qüestió que'm dona neguit. No sé què'n farem d'aquell xicot. Té un caràcter tan independent...

LAURA

A mi'm sembla que lo que té es ganduleria.

RAMÓN, *bonatxàs*

No, dònal

LAURA, *decidida*

Jo fos de tu, el treuria de casa. Al cap d'avall cap obligació hi tenim a mantenir-lo. Morta la mamà Rosa, no'ns es rès.

RAMÓN, *amb tristesa*

La mamà Rosa! Com us estimava a la Gloria i a tu!

LAURA

I nosaltres an ella.

RAMÓN

Ahont se n'hauria trobada una altra de marastre que no us hagués deixat anyorar el caliu de la mare? Si fins, a vegades, pensant amb la pobreta que us n'era, me semblava que de l'altra vida estant hauria de sentir-se'n gelosa...

LAURA

Pobres mamàs!

RAMÓN

I gosaríes ara treure de casa al fill d'aquella santa?

LAURA, *com penedida*

Bé, això no, tampoc, però obligar-lo a treballar, s que ho faria.

RAMÓN

Es tan difícil trobar una colocació que faci per ell i per nosaltres!

(En aquet moment se sent una disputa a fòra, molt aprop de la finestra, entre en Cisonet y un altre jove.)

LA VEU DEÑ CISONET

Lo que li dic es que no'l vui veure més per aquí!

LA VEU DEL JOVE

Que es de vostè'l carrer?

LA VEU DEN CISONET

Tant se val que ho sigui com que no ho sigui! Ara ja està avisat.

LA VEU DEL JOVE, *allunyant-se*

Faré lo que'm sembli.

LA VEU DEN CISONET, *molt amenaçadora*

Provi-ho!

RAMÓN

Què es això?

LAURA

Me sembla que sento la veu den Cisonet.

RAMÓN

I ara!

(Se dirigeix rapidament cap a la dreta però's topa amb la GLORIA, —divuit anys— que entra mitg avergonyida mitg cremada.)

GLORIA

Té un gènit, també, aquet Cisonet!

CISONET,
(vint anys,) entrant al seu darrera

Se'ls ha de tractar aixís an aquets borinots enfadosos... Què s'ha pensat?

GLORIA

Al cap d'avall no ha fet cap mal, seguint-nos.

CISONET

Ni cap bé tampoc.

RAMÓN

Veiam, de què us les haveu?

GLORIA

D'un jove que...

CISONET

Un beneit que'ns ha vingut estalonant desde l'Acadèmia. Ja'l conec d'altres vegades...

GLORIA

I què que'l coneguis!

CISONET

Que no'm dona la gana de que't faci l'ós.

GLORIA

Per què?

CISONET,

amb molta formalitat

Perque es un gandul, que només te voldria amb l'intent de que un cop casats li guanyessis la vida. Com que ja sab que has de ser una eminencial... (*Molt ponderatiu, a D. Ramón y a Laura.*) Avui ha tocat un nocturn de Chopin que jo, desde'l rebedor de la Acadèmia, m'hi encisava. De primer, quan he sentit aquella delicia, he pensat: avui *monsieur* René dèu tenir visita d'alguna celebritat del piano que es a Barcelona de pas... I després he sabut que era la Gloria qui tocava.

GLORIA, *ja amb simpatia*

Ves, ves!

CISONET, *a D. Ramón*

Tal com ho dic, papà! Si ja ni sé perque ha d'anar-hi a l'Academia... Fòra que sigui per ensenyar al professor! Perque *monsieur* René no toca ni de bon tros com ella. I cà!... Si quan ha sortit, jo mateix m'he adonat de que plorava...

LAURA

Pobre home!

CISONET

I per mi, era d'enveja.

GLORIA, *molt complaguda*

De debò trobes que he tocat bé?

CISONET

Com no's pot tocar millor! No hi valen Paderewskis, ni Roshentals, ni Pugnós, ni Vidiellas, ni Malats, ni...

LAURA, *somrient*

Alça, alça!

CISONET, *amb simpàtia*

Això no vol dir que tu no siguis també una altra eminenca. Ja veuràs el dia que't decideixes a fer una exposició! Mira què va dir aquell pintor que't vaig portar l'altre dia: «Aquesta xicoteta a París, ja hauria guanyat una fortuna.» I es un home que hi entén.

LAURA,
amb certa amargor

La llàstima es que aquesta eminenca, que dius tu, haurà d'acabar pintant vanos. I gracies que'n trobi feina.

CISONET

I això? (*Guaitant alternativament a Laura i a D. Ramón.*) Què passa?

LAURA,
anant-se'n per la esquerra

Ja t'ho explicarà'l papà.

GLORIA, *alarmada*

Què teniu?

RAMÓN, *dissimulant*

No rès... Coses de la Laura.

GLORIA,
com si anés a plorar

Per què me les amaguèu les coses...? Sembla que encara sigui una nena. . I jo no ho vui això! No ho vui i no ho vui!

RAMON

Ves, ves a canviar-te de vestit.

GLORIA,
anant-se'n amb recansa

Potser si que sempre'm tindreu per criatura!

CISONET,
acompanyant-la amb afecte, fins que ha desaparegut
Apal Creu al papà, dòna...

* * *

(Al restar sols Don Ramón y Cisonet, hi ha uns moments de silenci.)

CISONET, *decidint-se*

Veiam... Què es això, papà?

RAMÓN,
constant-li de dir-ho

Es, com t'ho diré jo...? Es que ja som a entrada d'hivern i encara hem d'acabar de pagar la roba d'istiu... Es... que'ls setanta duros que jo guanyo, un cop pagat lo més precís, no hi ha cap mes que arribin al dia 10. I cada vegada m'endarrereixo més amb el principa. i...

CISONET

Sab què es això? Que vostè te massa bondat i tothom n'abusa. Cria massa ganduls amb el seu treball. Veli-aquí.

RAMÓN,
amb certa timidesa

Si tu treballessis...

CISONET

Si senyor, sí! Jo'l primer. Però jo encara abuso poc, comparat amb altres... I además, jo porto'l meu plan. (*Confidencial.*) No'm convé ara com ara treballar.

RAMÓN

Si, ja conec la teva teoria: l'home de jove s'ha de divertir i de vell ha de treballar.

CISONET

En realitat la vida es mal combinada: hauria de començar per la vellesa i acabar per la joventut... Figuri's quina cosa més bonica fóra: l'home neixeria decrepit i de mica en mica, cobraria forces per suportar el treball. Vès si'n tindria de camí fet per treballar amb fruit, amb l'experiència de la vellesa!... Després, quan passaria a la joventut, podria malgastar tot lo guanyat a l'edat madura.

RAMÓN,
que l'escolta encisat

I quan ho hagués gastat tot...

CISONET

Aquí ve lo meravellós de la meva teoria! Quan ho hagués gastat tot, fora ja un infant i l'enviarien a dida a acabar la seva existència en santa pau i tranquil·litat. I aleshores fora la felicitat dels seus fills i dels seus nets, que li donarien bobons i li farien festes i ...

RAMÓN, *amb simpatia*

Éts un cap de trons, vaja!

CISONET

Vostè mateix, ara fóra a l'època del disfrutar. I d'aquí un quan temps, en lloc dels molts ganduls que ara'l xuclen, fora vostè qui xuclaria d'una *matrona* exuberant i fresca i robusta.

RAMÓN

Sino que no'n tinc ganes, creu que'm faries riure.

CISONET

Decididament, papà, la vida es mal combinada. Veu?

abans, quan hi havia la esclavitut, estava bé que l'home treballés, però ara...

* * *

(Apareix MINGUET a l'altra banda de finestra, a temps per agafar les darreres paraules, que comenta aixís:)

MINGUET

Ara, l'home que té una mica de dignitat i de sang, no pot avenir-se a certes coses. (Segueix el seu cant de guerra a dreta, per a aparèixer quan s'indica per la porta d'entrada.—La mateixa edat que don Ramón. Trajo de obrer amb gorra—.)

CISONET

Ja hem rebut!

RAMON,

pels paquetets de monedes que hi ha sobre la taula

Amaga això. (Cisonet obeeix, arplegant amb pressa'ls paquetets i posant-se les mans al darrera per a dissimular; amb tot, en Minguet, que entra en aquell instant, s'adona de la maniobra.)

MINGUET,

no sabent-se estar de mirar an en Cisonet i seguint el raonament com si no hagués deixat de parlar

Jo no tinc estudis, sabs Ramón? emprò estic segur de que vindràs amb mi. Abans, suposa't, un burgès tenia un esclau, que li costava la quantitat A. B. o C. Quin era l'interès del burgès? Defensar com més temps millor el capital que li costava l'esclau i treure'n tot el partit possible. Tinc rahò o no'n tinc? Doncs lo que feia'l burgès — i si no ho feia devia ser un ximple—era

peixar bé l'esclau. Això, crec que no té quantra. En cambi, què passa avui en dia? Tu't llogues a un burgès pel jornal A. B o C. Quin es l'interés del burgès? Treure tot el suc possible del teu treball. Estàs a lo que't dic? Doncs lo que fa es treure-te'l tan depressa com pot, i quan te veu inútil, com que no li costes cap diner de compra i sabque pel jornal A. B. o C. trobarà un esclau més fort que tu, t'envia a pasturar. Crec que'l raonament no pot ser més perfecte. (*Petita pausa.*) Que va ser babau el pare de no donar-me estudis! A hores d'ara tindria una bona posició i podria viure sense mals de cap, com tu.

RAMON

Si sabessis com estic!

MINGUET,

a tall de broma

No ploris, no ploris, que no te'n demanaré cap... Si tens més, sopa dos cops, home.

* * *

(Cisonet s'esquitlla, mentres ell segueix perorant.)

Ja sabs que jo no soc dels que abusen. Me sembla, vaja!... al cap d'avall, potser més podria abusar jo que molts altres. El teu pare i el meu eren germans. Per consegüent, som cosins. Crec que això no m'ho podràs negar.

RAMÓN

Ni somiar-ho.

MINGUET

Es que per xòl... Després, crec que't pots recordar

de que una vegada, quan érem petits, quasi't vaig salvar la vida; i això bé deu valer alguna cosa... Dic jo!

RAMÓN

Està clar que si, però...

MINGUET

Es que encara que ho volguessis negar, no podries, perquè les raons que't dono no tenen rèplica.

RAMÓN

Però...

MINGUET

(*Cambiant de tò i aturant-li la paraula.*) Rès, home. No cal que parlis més. Te negues a ajudar a un cosí que una vegada quasi't va salvar la vida. Està bé! Ja sé que de tu no me'n puc refiar. *Currienta*: quan no pugui més, aniré a captar o a les *Hermanitas*... (*Com si se anés ensentimentant*) Bé'm podràs recomenar tu, per fer-m'hi entrar, amb l'influència que tens. Podràs dir: Es un meu cosí que de criatures érem com germans i una vegada quasi 'm va salvar la vida .. (*Plorant ja francament.*) Ai, senyor! total, per sis miserables pessetes!

RAMÓN

Gracies a Deu, home! També podieu haver començat per aquí!

MINGUET,

molt serè i amb dignitat

Consti que jo no't demano rès.

RAMÓN,

després de butxaquejar i treure les sis pessetes

Té; ho estalviaré de tramvies.

MINGUET,

prenent els diners i tornant-se a enternir

Tens el cor noble, Ramón! Massa noble 'l tens. I lo que passa es que tothom n'abusa. (*Senyalant cap a la porta per on se n'ha anat en Cisonet.*) Aquest mateix xicot, el fill de la teva segona dòna, quin dret hi té a viure amb l'esquena drete? Ni que fos de la familia!

RAMÓN

Es que jo'l considero com a fill.

MINGUET

Creu-me, Ramón, la bondat te perdrà i no aniràs bé fins que consegueixes desferte de tots els ganduls que t'esploten, perque al cap d'avall no t'ho agraeixen per rès. Vès lo que t'ha passat amb l'oncle Magí i el seu noi! Els pagues el viatge a Amèrica, fa un mes i mitg que hi son i encara deus estar dejú de rebre quatre mots de lletra dient-te que han arribat. Si el món es plè de desagraïts... I ja veurem lo que't passarà amb el teu fillastre.

(Surí CISONET.)

* * *

CISONET,

a Minguet, donant-li a comprendre que l'ha sentit

Què dèieu?

MINGUET,

amb molt aplom

Deia que no hi vol dir rès que ara sembli que no tens ganes de treballar, perque el dia que t'hi posis faràs desgracies.

CISONET, *amb segones*

Tot podria ser.

(Apareix a l'altre banda de finestra la Senyora FRANCISCA, — trenta vuit anys fresquivols. —)

FRANCISCA

Bona nit. Que ja son a casa les noies?

CISONET,
prescindint ja den Minguet

Deu la quart, reina. Entri, si es servida.

RAMÓN

No n'hi farem pagar rès.

FRANCISCA

Només un minut... *(Va a donar la volta.)*

MINGUET

Jo us deixo. Santa nit.

CISONET, *agressiu*

Ja'n parlarem un altre dia d'allò... (Minguet se'n va i Don Ramón l'acompanya, a temps que entra la senyora Francisca, que resta sola amb en Cisonet.)

FRANCISCA

Encara no m'has dit si les noies son a casa.

CISONET, *insinuant*

Que li sab greu d'estar amb mi... a soles?

FRANCISCA,
amb molta naturalitat

No, nó.. Per què me'n ha de saber?

CISONET, *en veu baixa*

Ingrata!

FRANCISCA

Còm deia?

CISONET

Si; faci el sort encara!

FRANCISCA

Oh, faci, facil Es que ho soc, fillet.

CISONET

De quina orella?

FRANCISCA

Segons lo que'm diuen. de totes dues. Son coses de l'edat.

CISONET

De l'edat, de l'edat! I quina edat té, vostè?

FRANCISCA

Trenta vuit anys fets.

CISONET

Se'n posa de més, vaja! I cregui que no li escau això, D'aon me surt ara amb trenta vuit anys? Com si'ns coneguessim d'ahir!

FRANCISCA

Aquí està'l mal: que ja fa vint anys que't conec: Desde el dia que vares néixer... Si'm sembla mentida que puguis ser el mateix. Ai, Senyor! Tantes vegades que t'havia tingut a la falda!... Tants petons que t'havia fet!

CISONET

No m'ho digui això que tot m'esborrono. I pensar que jo nó'n devia fer cap cas!

FRANCISCA

Prou que'n feies!

CISONET

Veu?... Es que ja presentia aquest amor que ara li duc.

FRANCISCA

No: es que presenties els bombons que't duia jo. Si crec que'm ve d'aleshores que mai ne vaig sense. (*Se'n treu un paquetet.*) Té, en vols un?

CISONET

Si vostè me'l posa a la boca, sí.

FRANCISCA

No hi tinc cap inconvenient. (*Li posa el bombó a la boca i ell li pren la mà,*

CISONET

Quina mà més fina!

FRANCISCA, *amb intenció*

No diries lo que pesa.

CISONET,
volent-l'hi retenir

I cà!

FRANCISCA,
amenaçant-lo amb la que te lliura

I aquesta encara pesa més.

CISONET

Que es esquerrana?

FRANCISCA

Segons per quinas coses.

CISONET,
procurant semblar sincer

Jo la estimo, senyora Franciscal!

FRANCISCA

També t'estimo jo a tu, vés! No'n faltaria d'altra.

CISONET,
fent el desesperat

No m'entén, senyora Franciscal!

FRANCISCA

Prou que t'entenc!

CISONET

Doncs dongui'm una esperansa!

FRANCISCA

Esperança? Ai, ai, de què?

CISONET

De què serà meva.

FRANCISCA,
*com si se'l prengues amb formalitat*Veïam, veïam... Amb què comptes tu per casar-te?
Perque suposo que vens amb bona intenció!

CISONET

Amb la millor de totes.

FRANCISCA

Molt bé. Amb què comptes, doncs?

CISONET, *torbat*

De primer...

FRANCISCA

No, lo de primer ja t'ho pots estalviar

CISONET

Què vol dir?

FRANCISCA,
*amb molta naturalitat*Ja sé que de primer comptes amb la meva rendeta.
Endavant.

CISONET

Veig que no'm comprèn.

FRANCISCA

I no es pas perque no parlis clar.

CISONET

Pobre de mi!

FRANCISCA

Què tens, maco?

CISONET

No faci bromes, senyora Francisca!

FRANCISCA

Està bé: ja no'n faig.. Vols un altre bombó?

(Surt GLORIA.)

GLORIA

Dongui-me'n un a mi, també.

FRANCISCA,
posant-n'hi un a la boca

Mai endavinaries lo que'm deia ara en Cisonet.

(Cisonet fa un gest de contrarietat.)

GLORIA

Qualsevol beneiteria.

FRANCISCA

Al contrari: Me deia que ara si que va de bò.

GLORIA

El què?

FRANCISCA

Les ganes de ocupar-se en alguna cosa... (*Com si li fes una confidència.*) Crec que està enamorat.

GLORIA

Beneit!

CISONET

Per què beneit?

GLORIA, *amb sequetat*

Perque si.

CISONET

Còm si no més ho pogués estar ella d'enamorada!

GLORIA

Vés, vés! Qui't voldrà a tu?

CISONET

Igual que a tu... Fugiu tots! La gran eminencia!

GLORIA

Si no soc eminencia,estic en condicions de guanyar-me la vida. No tothom pot dir altre tant.

CISONET

Tu lo que tens es rabia perque t'esquivo aquell neula que't segueix.

GLORIA

Més neula que tu.. ?

FRANCISCA

Vaja, no us enfadèu. Teniu un bombó cada un i feu les paus.

(Surt LAURA.)

* * *

LAURA

No, que hem de sopar totseguit i us treurà la gana

CISONET,
sincerament ressentit

Jo no sopo... I ara mateix me'n vaig d'aquesta casa. Ja n'he aguantades massa d'humiliacions.

LAURA

De què te les heus?

CISONET, *per Gloria*

Que t'ho digui aquesta.

GLORIA, *somiosa*

Què he fet jo? eh? Què he fet jo? Tu, si per cas! M'ha dit que no sabia tocar.

FRANCISGA,
conciliadora, a Gloria

No es això lo que t'ha dit!...

CISONET

M'ha dit gandull

FRANCISCA,
igual tò, a Cisonet

Tampoc es això!...

LAURA

Tan poca solta es l'un com l'altre!

(Moments de silenci embaraços.)

CISONET,

de sobte, anant cap a la dreta

Bona nit!

LAURA, *imperativa*

Cisonet! Aon vas?

CISONET,

desapareixent d'una revolada

No ho sé.

*(Gloria està plorosa a un recó. La senyora Francisca's manté molt tranquil·la.)*LAURA, *esverada*

Papà!... Aon deù ser el papà?... Aquet xicot ne farà alguna.

GLORIA,

realment esverada

Si, tu?...

FRANCISCA,

amb molta calma

No, dónal...

LAURA

Segueixi'l vostè!

FRANCISCA

No hi ha necessitat. D'aquí cinc minuts el tindràs aquí.

(Entra Don RAMÓN, tornant d'acompanyar en Minguet)

* * |

RAMÓN,
amb certa agitació

Què tenia en Cisonet que se n'anava tan esverat? Si'm descuido'm fa caure d'una empenta... Però després m'ha abraçat i m'ha dit: «Gràcies de tot.» I ha fugit carrer avall sense voler-se aturar... Que li heu dit alguna cosa?

GLORIA

Si, papà, si... Jo l'he ofès... I'n farà alguna... Vés a veure si'l trobes... Ai, el cor me fa uns salts...

RAMÓN

Només ens faltava això ara...

FRANCISCA

Veiam si'l trobo jo.

(Apareix a la reixa LLUIS—25 anys—promès de Laura. Don Ramón y senyora Francisca se'n van. Gloria'ls segueix.)

* * *

LLUIS, *de la reixa*

Què passa, reina?

LAURA

Una desgracia. En Cisonet se n'ha anat de casa.

LLUIS

Ni mai que torni.

LAURA

Mal cor!

LLUIS

Tu potser el tens massa bò.

LAURA

No sé què t'ha fet, el pobre. Al cap d'avall, si ell no t'hagués protegit, encara estaries per dirigir-me la paraula. Recordat que'l papà no volia que entrés encara cap jove a casa. I sort que ell el va convèncer.

LLUIS

Lo que jo't dic es que, per no ser-vos rès, l'estimeu massa an aquet xicot. I si jo m'ho hagués pensat...

LAURA,
mirant-lo fit a fit

Què?

LLUIS,
batent-se en retirada

Bé, veuràs...

LAURA, *decidida*

Parla, home... I si vols dir que no hauries entrat en relacions amb mi, encara hi ets a temps. Promesos rai.

LLUIS

Veus? Això que ara'm dius si que es molestós sentir ho... Per què m'hi tractes amb aquet despreci, venint a suposar que, per tu, tant soc jo com un altre?

LAURA

Tu t'ho has buscat. (*Pausa.*)

LLUIS, *humil*

Que puc entrar?

LAURA

No. (*Apareix Don ENRIC per la dreta i Laura, al veure'l, afegeix:*) Ara si.

(*Lluis va a fer la volta.*)

* * *

ENRIC,

Te l'aire de senyor vingut a menys, tot pel blanc

Que ha sortit el teu papà?

LAURA

Es a veure si troba en Cisonet, que se n'ha anat de casa.

ENRIC

Per què?

LAURA, *evasiva*

Oh... Ni sabria com explicar-ho jo.

ENRIC, *molt bondadós*

Sobretot a mi, oi?

LAURA

No l'entenc.

ENRIC

Prou que m'entens, però tens tan bon cor, que no vols humiliar-me.

LAURA

Jo li asseguro, Don Enric, que...

ENRIC

Si no cal que m'asseguris rès, dòna .. Que no ho veig jo, que tots viviu anguniosos per les culpes dels altres? An aquesta casa hi ha massa gent a menjar i poca a guanyar lo. Afortunadament, per la meva banda, ja s'ha acabat l'abús. Gracies a Deu he trobat una plaça.

(Entra LLUIS.)

LLUIS

Don Enric té raó... Es massa càrrega pel teu papà sol la que's veu obligat a dur.

ENRIC,

sense cap ombra d'ironia

D' aquí un moment deixaré aquesta casa.

LLUIS,
a tall de excusa

No ho deia per vostè...

ENRIC

Tampoc ho deia jo per lo que vostè ha dit, sino per que les coses s'ho han portat.

LAURA

Vostè es com de la familia.

ENRIC, *somrient*

I ara! Potser si que'ns posarem seriosos per una cosa tan senzilla i natural com la de que un home que ha estat acullit a una casa malalt i pobre, la deixi aixís que està bò i té medis de guanyar-se la vida...

LAURA, *estanyada*

Què diu?

ENRIC

Que he trobat una col·locació. Es dir, no he estat ben be jo qui l'ha trobada sino en Cisonet. Es molt aixerit aquell xicot. El dia que s'hi posi ha de fer coses grans. I que ha estat joc de poques taules. Ahir ne vàrem parlar i aquesta tarde ja ha estat fet.

LAURA

Però, ja es una ocupació que faci per vostè?

ENRIC

Tot es treball. I el que m'ha trobat en Cisonet es de aquells que honoren: professor de llengües i de matemàtiques d'un Col·legi, ab quaranta pessetes mensuals i la vida. Què més podia desitjar, pobre de mi?

LLUIS

Vaja, Don Enric, se'l felicita.

ENRIC

Moltes gracies.

(Arriba en CISONET.)

* * *

CISONET,
com si rès haguès passat

Una col·locació que hi estarà com el peix a l'aigua.

LAURA

Que no has vist el papà i la Gloria i la senyora Francisca?

CISONET,
amb naturalitat

No.

LAURA

Doncs, tots son a buscar-te.

CISONET

Pel papà he tornat.

LAURA, *resentida*

Y per ningú més?

CISONET

Y per tu.

(*Lluís fa una ganyota de disgust. Apareixen a l'altra banda de finestra senyora FRANCISCA, GLORIA i DÒN RAMÓN.*)

* * *

FRANCISCA

Ja'ls ho deia jo que era a casa. Mírin-se'l.

(*Donen la volta i entren per la dreta.*)

GLORIA, *posturera*

Dolent! Quins espants de donar!

RAMÓN, *formal*

No les facis més aquestes coses.

FRANCISCA

Si un altre dia hi tornes, no't donaré mai més cap bombó.

ENRIC

Perdónin-lo, vaja. I perdónin-me també a mi les molesties que'ls hagi causat a tots durant el temps que he passat en aquesta casa. Creguin que me'n recordaré tota la vida.

RAMÓN

I ara! Per què parla d'aquesta manera, Don Enric? Que'ns deixa?

ENRIC

Ara mateix. (*Entendrint-se i prenent-li les mans*) Ramón.. A tu't dec la vida. (*Li besa les mans amb emoció.*)

RAMÓN

Vaja, prou... No ho vui que se'n vagi. Es potser que algú l'ha ofès?

ENRIC,

plorant i rient a la vegada

No... no... Al contrari. Es que ja tinc uua col·locació honorable. En Cisonet, que es un gran xicot, m'ha fet entrar de professor de llengües i de matemàtiques a un dels millors col·legis de la ciutat. I aquet vespre ja necessiten els meus serveis de vuit a nou, per una conferència. (*Besant-li les mans.*) Adeu, adeu... I pàssin-ho bé tots... Ja pujaré'ls diumenges... (*Encaixa atropelladament amb Laura, Gloria, senyora Francisca i Lluís.*) Estiguin bons... Estiguin bonets... Quan els podrè pagar tantes bondats?...

(*L'acompanyen tots cap a la porta i D. Ramón desapareix uns instants amb ell, tot fent-li demostracions de gran i respectuós afecte. Un instant de silenci.*)

* * *

GLORIA

Jo crec que ara'l trobarem a faltar.

LAURA

Si, una mica si... Però ja convenia que'ns deixés' Pobre papà, ha de treballar molt. Si tu portessis la casa, com jo, veuríes el pes que'ns hem tret de sobre.

FRANCISCA

Veiam ara si reposareu un quant temps .. Sembla la casa de tothom aquesta. I encara us ho paguessin amb agraiment.

CISONET

Don Enric no serà ingrati. Jo'n responc. Lo que han fet l'oncle Magí i el seu fill, fora incapàs de fer-ho.

LLUIS

Ja's necessita tranquil·litat per estar dos mesos sense escriure, després d'haver-los pagat el passatge a Amèrica.

CISONET

Jo'n dic poca-vergonya i no tranquil·litat.

(Entra altre cop Don RAMÓN.)

* * *

GLORIA

Vaja, papà, ara si que reposarem.

FRANCISCA

El felicito, Don Ramón.

RAMÓN

Gràcies... Però, ho vol creure que me'n fa mal el cor d'aquesta marxa sobtada?

LAURA

De totes maneres, serà un descans, papà.

RAMÓN

Això si.

LLUIS,

impacient perque la conversa general no'l deixa parlar a soles amb Laura

Que no fan la partida avui?

RAMÓN

Té rahò. Porta les fitxes, Cisonet.

(Cisonet treu d'un calaix del bufet un joc de dòmino i aboca les fitxes al damunt de la taula. Se col·loquen per jugar, Don Ramón al davant de Gloria i senyora Francisca davant de Cisonet. Barregen les fitxes i pren cada un les que li corresponen.)

GLORIA,

amb aire triomfal

El doble sis!

(Posa la fitxa i segueix silenciosament el joc. A un recó Laura i Lluís seuen en actitud de festeig. Moments de silenci. Tot d'un plegat se sent el rodolar d'un cotxe.)

RAMÓN,

parant atenció

Un cotxe per aquets barris i en aquestes hores? Es extrany... *(Tots estan sorpresos escoltant. De sobte para'l cotxe, se sent un cop sec de la portella i al cap d'un instant sona'l timbre de la porta. Don Ramón s'aixeca alarmat.)*
Qui deu ser?

(Desapareix per anar a obrir. Tots paren atenció. Se sent obrir la porta.)

* * *

LA VEU DE MAGI,
desde fora, amb un esclat d'alegria

Hola!

TOTS,
alternativament, mirant-se'ls uns als altres i en diferents tons

L'oncle Magi!

(Entren Don RAMÓN, MAGI y ALBERT. Magi es un home d'aire fatxender i extremós: 50 anys. Albert, 23 anys, es un minyó insignificant. Porta una gavia amb una cotorra.)

MAGI

Gracies a Deu que torno a trobar-me entre familia. Vinguen aquets braços! *(Els aixampla com si vulgués abraçar a tothom, però al veure la fredor amb que es acullit el gest, canviant de to:)* Endemés, noi, està perdut allò d'Amèrica. Ja t'ho deia jo que més valien per una altra cosa de profit els diners dels passatges.

(I s'asseu, tranquilament, abans de que cap dels presents s'hagi revingut de la sorpresa.)

TELÓ

SEGON ACTE

ESCENA

La mateixa decoració.

Es abans de dinar d'un dia de pluja.

En escena hi ha LAURA i GLORIA.

Laura pinta vanos prop de la finestra; Gloria capdella una troca de fil servint-se a tall de devanadors, del respatller d'una cadira.

Moments de silenci.

LAURA,

parant un moment de pintar i suspirant

Ai. Senyor!

GLORIA

Ja ho pots dir, ja.

LAURA

com si anés a plorar

Per viure aixis, més valdria...

GLORIA

Què?

LAURA,
com esquivant un mal pensament

Rès. Anava a dir un disbarat. (*Pausa.*)

GLORIA,
al cap d'uns moments

Ja cal que te'n confessis.

LAURA

Es que fa malícia això. Tan bé que podríem estar si no fossin els parents!..

GLORIA

Y ara només ens faltava que'l cosí Minguet perdés la colocació i també se'n vingués a casa.

LAURA

Com que es un gandul.

GLORIA

Jo crec que en tota la familia només hi ha un treballador, i es el papà.

LAURA,
per la tasca que estàn fent

Y nosaltres que l'ajudem. (*Pausa.*) Pobre papà! Sabs a quina hora se n'ha anat al llit avui? A quarts de quatre. I a les vuit ja tornava a ser de peus a terra, omplint fulles fins a dos quarts de nou. I en mitja hora, esmorza i ves a peu fins a Barcelona per arribar a temps al despatx:

GLORIA,
en un esclat d'ira

Be, vaja, s'ha d'acabar això. Si el papà o tu no feu el determini de tirar tota aquesta gent al carrer. el faré

jo. Ja'n tinc prou de la patxorra d'aquell Minguet; ja n'estic cuita de la fatxada de l'oncle Magí; ja no la puc aguantar l'estupidesa de l'Albert. Al cap d'avall, quina obligació hi tenim nosaltres a mantenir-los? i en quant an en Cisonet, també li picaré les crestes. Perque lo que ara vui fer jo, ja ho hauria d'haver fet ell sino que no sab d'on treure la forsa moral perque... perque..

LAURA

Perque es tan gandul com els altres.

GLORIA

Això tampoc. Ets injusta amb en Cisonet. Y ben bé que treballa aquets dies. Avui mateix m'ha dit que abans del vespre potser ja haurà trobat una col·locació per en Minguet, i t'è esperança de que, abans no s'acabi la setmana, haurà encabit en un indret o altre l'oncle Magí i el seu fill. I diu que quan els tingui col·locats a tots, se col·locarà ell i que ara si que va de bò.

LAURA, *esceptica*

Fantasies!

GLORIA, *molt formal*

Té molt talent natural en Cisonet, i el dia que s'hi posi...

(CISONET, *passa molt depressa pel fons, d'esquerra a dreta amb el paraigua extès. Al cap d'un instant entra per la dreta.*)

CISONET

Hola, maques.. Cuiteu, doneu-me dinar desseguida, que tinc molta pressa...

LAURA

No vols esperar el papà?

CISONET

Ja'm sab greu, però no puc. A les dues tinc cita donada.

GLORIA. *rapidament*

Amb qui?

CISONET

Amb una persona que'm sembla que 'ns podrà col·locar en Minguet; col·locació de primera, la millor que's podia trobar per un home com ell, tan aficionat a no moure's del cafè.

LAURA

Però, quina mena de colocació?

CISONET

Encarregat d'una sala de billars, amb un sou decent i les propines.

LAURA

Ai. Deu ho fes.

CISONET

Però has de cuitar una mica a donar-me el dinar,

perque ja tinc la trampa parada per veure si pesco alguna cosa per l'oncle Magí.

LAURA

I del seu noi, què'n farem?

CISONET

No ho sé, perque només seviria per tirar un carretó, i en aquesta tasca hi ha molta competència. Com que els ases son més que'ls carretons disponibles.

(Laura se'n va per la esquerra.)

GLORIA

Apa, mentres la Laura't combina'l dinar, serveix per alguna cosa. *(Li fa aguantar la troca i s'asseuen davant per davant, seguint ella la tasca de capdellar-la. Peina pausa, després de la qual diu Gloria.)* Potser no sabs una notícia.

CISONET

Quinar

GLORIA

Que'm penso que està enamorat de mí, aquell be-neit.

CISONET

El fill de l'oncle Magí?

GLORIA

El mateix.

CISONET, *indignant*

Y ara! Què s'ha cregut? *(Transició.)* Suposo que no l'escoltaràs.

GLORIA

Per qui m'has près?

CISONET

Es que tampoc t'ho permetria que l'escoltessis. Ja te'l triaré jo'l promès, quan sigui hora... Cóm te l'estimes més? comerciant o home de carrera?

GLORIA

No hi he pensat encara. De totes maneres, voldria que fos un home decidit.

CISONET

Te'l triaré que sigui una mica ficat a la política, eh?

GLORIA

Vols dir?

CISONET

Oh, això ho has de dir tu. Pensa-t'hi bé i quan sigui ocasió, ja'm diràs el teu determini. (*Pausa*) No t'aniria bé un metge?

GLORIA,

després d'un dubte

Què't sembla a tu?

CISONET

Veuràs, n'hi ha que guanyen molts diners.

GLORIA

Potser fóra millor un advocat. (*Pausa.*)

CISONET

Tampoc m'hi oposo del tot.

GLORIA

I un enginyer?

CISONET

Tria, dòna, ara que hi ets posada.

GLORIA, *indecisa*

Potser... Potser...

CISONET

Veuràs: lo millor serà que'm donguis un vot de confiança i ho deixis a la meva mà.

GLORIA

Concedit el vot.

CISONET

Sent aixís, ja pots assegurar que tens la fortuna feta.

(*Senyora FRANCISCA, apareix a l'altra banda de finestra.*)

FRANCISCA

Joventut...

CISONET, *a Gloria*

Ja ha parat de ploure. (*Per senyora Francisca.*) I fins ha sortit el sol... Entri, prenda.

FRANCISCA

Ja entro, serafi.

GLORIA,

mentres senyora Francisca va a donar la volta

No li fassis aquestes bromes, que no li agraden. (*Ner-*

viosa.) I jo si't tinc de ser ben franca, tampoc les trobo del millor gust. No està bé burlar-se aixís d'una bona amiga com ella.

CISONET

Es que no me'n burlo.

GLORIA

Ves, ves!

CISONET

Te dic que no.

GLORIA,
ja enfadada, entregirant-s'hi

No sé què li faria!

CISONET,
aixecant la veu

Però, què hi puc fer jo si n'estic enamorat?

FRANCISCA, *entrant*

De qui, tu?

CISONET

De qui vol que sigui? De vostè.

GLORIA

Poca solta!... (*Prenent-li la troca.*) Tèl Ara no vui que m'aguantis més la troca.

FRANCISCA

Deixa'l dir, dona. Ja'ls sol succeir a certes criatures això d'enamorar-se de les velles, però després els passa.

CISONET

Si vostè no ho es ni ho serà mai de vella.

(*Pausa: Gloria nerviosameut dona cops de peu a terra.*)

GLORIA, *aixecant-se*

Me'n vaig al saló. Vol venir, senyora Francisca?

FRANCISCA,
irònica, per Cisonet

No s'anyorarà pas el rei de casa?

CISONET

Veu? Vostè si que se'n burla.

FRANCISCA

Amb què ho has conegut?

CISONET

Vagi, vagi, ingrata!

(Se'n van per la esquerra Gloria i Francisca. Quasi al mateix temps surt LAURA portant un parell de plats, l'un d'ells amb una sopa escaldada i l'altre amb una mica de carn d'olla.)

* * *

LAURA,

tot estenent-li un tovalló a un cap de taula i colocalant-li el cubert

T'he escaldat una sopa i t'he posat això.

CISONET

Magnífic..

LAURA

Ja'n tindràs prou?

CISONET

Si, dòna.

*(Comença a dinar amb certa pressa)*LAURA,
asseient-se-li aprop

No podem fer gaires requisits ara.

CISONET

Tot s'anirà combinant de mica en mica. A propòsit.
(Fent memòria.) Oi que ja no'm guarda tan males ausències com abans el teu promès?

LAURA

Cal Més bones que jo.

CISONET

Gracies, noia.

LAURA

Ja sabs que no te'n pots queixar de mi.

CISONET,
anant a la seva

Doncs, dius que'm comença a apreciar?

LAURA

No fa més que alabar-te.

CISONET

Es que l'altre dia hi vaig tenir una petita conferència i'l vaig deixar parat. I podria ser i tot que 'ns emprenguèssim junts un negoci: ell com a soci capitalista i jo com a soci industrial.

LAURA

Però, en què pots entendre, tu, si mai has fet rès?

CISONET

Això ja's veurà. Deixa que pugui col·locar tots els parents.

LAURA

I, no puc saber quins son els vostres plans?

CISONET

Ja'ls sabràs, quan sigui hora.

LAURA

Prou que me'ls dirà en Lluís.

CISONET

Se'n guardarà prou.

LAURA

Ho veurem.

CISONET

Ho veurem. *(Pausa.)*

LAURA

Ara estic enfadada.

CISONET

Mal fet.

LAURA

I't deixo estar sol, només per punt.

(Va cap a la esquerra i en Cisonet s'aixeca pera seguir-la.)

CISONET,

amb una cuixa de gallina a la mà

Vaja, dòna, no t'ho prenguis d'aquesta manera.

(Però Laura desapareix, tancant la porta amb clau. Cisonet se n'entorna cap a la taula, entre somrient i amoinat)

(Arriba en MINGUET per la dreta, tot enfangat de sabates i pantalons i portant un paraigues vermell molt atrotinat.)

MINGUET

Malviatge'l temps i malviatge la pluja i malviatge el fanc... Mira com vinc!

CISONET

Si que us heu ben posat.

MINGUET

Fuig, home, fuig! I total per no tenir vint ronyosos cèntims per pujar al tranvía. És vergonyós això!

CISONET

Ja ho podeu dir. No sé què pensa'l papà! Ves si no us hi podia haver abonat al tranvía!

MINGUET,

amb bonhomia

Ell ja ho hauria fet, n'estic segur. Emprò, no veus què hi ha aquets ximpls den Magí i el seu noi? No sé què s'han pensat tant el pare com el fill. Potser se creuen que'l pobre Ramón se'ls sab fer els diners.

CISONET,
amb doble intenció

Ja'n corre beñ poca de vergonya.

MINGUET

Què deies?

CISONET

No rès.

MINGUET

Es que ja't conec, herbeta, que't dius marduix. Encara que'l pare va fer la ximpleria de no donar-me estudis, tinc el clatell prou net per veure les coses tal com son i saber de quina conformitat s'han d'entendre. I si parles amb segones, has de considerar que jo no ho soc de la mena den Magí i el seu noi. I al cap d'avall a n'aquesta casa, més dret hi tinc jo que en Magí. Perque en Magí quan vivía la germana den Ramón, li era cunyat... Li era! Entens? En cambi jo li he estat, li soc i li seré sempre cosí. Me sembla que aquesta argumentació, per sabi que't pensis ser, no podràs desfer-la. Tot això sense comptar...

CISONET

Que una vegada quasi li vareu salvar la vida. Si, ja ho sé.

MINGUET

I es net que si. Doncs què't pensaves?

CISONET,
amb afectada formalitat

Vaja, Minguet! Podê si que us pensaveu que parlava per vos. Si cabalment, de tots els que exploten al papà, vos potser sou l'únic que tèn una mica de vergo-

nya. Perque joestic segur que us fa pena el pensar que no teniu col·locació.

MINGUET

Tu'm coneixes, noi! No fa per mi això d'explotar els parents.

CISONET

I es per això que, coneguent-ho, he procurat trobarvos col·locació més aviat que a cap dels altres.

(Minguet fa una ganyota de disgust.)

MINGUET

I, ja me la tens?

CISONET

D'aquí una estona us ho sabré dir. Justament he dinat amb una correguda, perque tinc de trobar-me al café amb la persona que us l'ha de proporcionar.

MINGUET,
amb eterniment fingit

Me n'alegraré pel pobre Ramón... *(Transició.)* I digues, serà una feina molt pesada...? Perque jo voldria una cosa que la podés resistir per no haver de tornar a cansar an en Ramón al cap de quatre dies. Es molt trist que un home que té dignitat, hagi de viure a l'esquena dels altres! *(Amb aparent bonhomia.)* Tu mateix, vès si deus patir al veure que t'estàs menjant la sopa boba sense haver guanyat mai de la vida un cèntim.

CISONET

Ja ho podeu dir, ja.

(Pausa.)

MINGUET

Doncs, quina dius que es la feina que m'has trobat?

CISONET

No us la vui dir fins que sigui cosa segura. Lo únic que us vui avençar es que serà del vostre gust i per les vostres aficions. Fins podreu retirar tart.

MINGUET

I anar al cafè?

CISONET

I passar tota la nit als billars.

MINGUET

De primera, no!

CISONET

Amb això, m'en vaig a veure si enllesteixo la cosa.
(*Mirant al carrer.*) Bò! Ja plou altra vegada.

MINGUET

Vols aquet paraigua?

CISONET

Gracies; ja pendré el meu.

MINGUET

Vetaquí una altra vergonya. Ni paraigua tinc. Sort que un conegut que viu a la Boqueria m'ha deixat aquet. En altre temps, quan m'atrapava la pluja sense paraigua, me'n comprava un. Però ara això no pot ser.

CISONET

Què hi farem? Desgracies de les persones.

(*Cisonet se'n va i Minguet, al restar sol, fent servir el paraigua de tac, fa com si anés a jugar al billar sobre la taula. Comptant les caramboles imaginaries que fa, va dient:*)

MINGUET

Una... Dues... Tres... (*Fa com qui enguixa hi torna.*)
 Quatre... Cinc... Sis... (*Amb un saltiró de joia.*) Ansia
 Manelal

(*Surt senyora FRANCISCA.*)

FRANCISCA

Aixís m'agrada: trobar-lo tan content.

MINGUET, *confós*

Sí, senyora, sí... Emprò, encara que'm vegi d'aquesta manera, no'n faci cas. Quan convé soc molt formal. Me sembla, vaja... Què hi diu vostè?

FRANCISCA

Formalíssim! (*Pausa*)

MINGUET,

no trobant la manera d'entrar en conversa

Endemés... (*Pausa.*)

FRANCISCA

Què deia?

MINGUET

Com a dir, propiament dir, no deia res. Emprò rumiava.

FRANCISCA

Ja entenc.

MINGUET

Rumiava que tan mateix es ben trist lo que li passa a vostè.

FRANCISCA

Què'm passa? No m'espanti!

MINGUET,

amb aire protector

No, dònal (*Mitg cloent els ull i agafant de mica en mica un aire de fruició.*) Lo trist es això de trobar-se sola a la flor de la edat, amb tot i posseir un pamet que diu *dè-sa'm*, un cos que diu *gronxa'm*, un garrot de bras que diu *pessiga'm*, i tot un devassall de circumstancies, qualitats i perfeccions que, per mica de sang que un tingui, no hi ha manera d'aguantar-les amb calma i parsimonia, perque son capaces de fer perdre, no solament els estreps, sino la corretja, al ciutadà d'ideies més ordenades i de tarannà més apacible. (*Resta quadrat, a tall d'orador que espera un aplaudiment. Pausa.*)

FRANCISCA

Sab que vostè ha errat la carrera?

MINGUET

Per què ho diu?

FRANCISCA

Perque si arriba a ser home d'estudis, a hores d'ara potser ja fóra ministre.

MINGUET

El pare, dòna, el pare!... No sé qui'l va entabanar... Si jo mateix m'ho conec que hauria arribat lluny, i no es per alabar-me. No me'n hauria conformat de ser com en Ramón. Tinc més esperit, jo. I encara no som

allà on anem que no faci coses grosses. He ideat un plan de regeneració de l'humanitat pel descans alter i obligatori que solucionaria tot el problema social. L' que'm manca es protecció i, sobrefot, (*molt insinuant*, poder viure al costat d'una persona que'm comprengut i m'animi.

FRANCISCA

Ai-ai, per què no's casa?

MINGUET

Això es lo que jo'm dic: per què no't cases, Minguet. Però, vaig repassant de memoria totes les meves co neixenses i, ho creurà que no trobo sino una dòna ca paça de fer me fer un pensament? (*Agafant un altra ve gada l'aire oratori.*) Es una viuda a la flor de la edat amb un pamet que diu *besa'm*, un cos que diu *gròrxa'n* un garrot de bras que diu *pesstga'm*, uns ulls que ence nen, uns llabis que pertorben, un nas que desconcerta i un aire de moure's que fa rodar el cap.

(*Travessen pel fons MAGI i ALBERT. Minguet resta plan tat, amb un bras enlaire, fent bellugar els dits i els llabi. i els ulls com per acabar d'exposar lo que no sab dir. En semblant actitud el sorprèn l'entrada de Magi i Albert.*)

MAGÍ,

deixant a un recó un paraigua nou que porta

Que fas comedia, Minguet?

MINGUET,

després de mirar-lo despreciativament de dalt a baix

Faig lo que'm dona la gana.

MAGÍ

No t'enfadis, home.

MINGUET

Jo enfadar-me? Les paraules de segons qui no m'arri-
en.

(Va cap a la esquerra i Magí el segueix.)

MAGÍ

Sempre't prens les coses a la valenta.

MINGUET

Bé, vaja, prou, ja n'estic tip d'aquet aire fatxender
que gastes. *(En un exabrupte.)* I si no fos que respecto
la senyora, aquí mateix te desfeia la cara.

MAGÍ, *amb calma*

Està bé, home. Dispensa.

MINGUET

Què s'ha cregut aquet mort de fam?

MAGÍ,
apart a senyora Francisca

Se l'ha de perdonar. Es un irresponsable. *(A Min-
guet volent-lo calmar.)* Anem, anem... *(Empenyent-lo cap
a l'esquerra i tot fent senyes d'encoratjament a l'Albert.)* No
siguis aixís, home, que jo no ho he dit amb mala inten-
ció. I entre parents, bé pot ferse una broma.

MINGUET

Parents? I cà! Què més voldries tu?

MAGÍ,
desapareguent amb ell

Doncs amics...

MINGUET,
ja fòra d'escena

Ni amics.

MAGÍ, *idem*

Coneguts, si vols.

MINGUET,
ja perdent-se-li la veu

Ni coneguts, vatja.

* * *

(Al restar sols senyora Francisca i Albert, hi ha un silenci embarçós.)

ALBERT,
després d'uns moments de dubte

Sab que es molt maca, vostè?

FRANCISCA

Sí?

ALBERT

Sí, sí molt maca. El pare sempre ho diu. *(Pausa.)* I jova, també. *(Pausa.)* I fresca. *(Pausa.)* Ja ho crec; va-túa, que es fresca i jova i maca!

(Fa un gran sospir com si s'hagués tret un pes de sobre.)

FRANCISCA

Sembla que'm faci l'amor.

ALBERT

Ho sembla, només? Jo diria que l'hi faig. (*Petita pausa.*) I el pare ja ho vol. I justament ha sortit d'ell la cosa, perquè jo no hi hauria pas pensat, certa refèl... Sinó que ell me va dir: «Tal com estàn els negocis, lo millor fóra que tu't casessis.» I jo vaig pensar: «Ja m'agrada.»

FRANCISCA

Mira-te'l l'Albert com s'espavila!

ALBERT,
anant a la seva

Sí. Jo que vaig pensar: «Ja m'agrada.» I vaig preguntar al pare amb qui havia pensat que'm casés I ell me va respondre que lo que'm convenia era una persona que tingués algún any més que jo. «*Malu,*» vaig pensar de primer anduvi; emprô quan el pare's va haver ben explicat i vaig comprendre que's tractava de vostè, jo que vaig dir-me: «Això ja es una altra cosa.» (*Amb ingenua malícia i gronxant-se amb una mica de vergonya.*) Perquè vostè es maca... I jova... I fresca... (*Pausa*) I ara ja ho sab! (*Pausa. Senyora Francisca se'l mira somrient amb picordta. Ell diu al veure que ella no respón:*) El pare'm deia que, per declarar-me, li havia de parlar de no sé què del sol i de les estrelles, i de clavells i roses, i de perles i brillants. Emprô jo no hi estic per semblants endergues. Al pa, pa i al vi, vi. No troba que es lo millor?

FRANCISCA

Està clar.

ALBERT

I... què me'n diu vostè?

FRANCISCA

De què?

ALBERT

De tot això.

FRANCISCA

Que trobo que'l seu pare es molt viu.

ALBERT

Si ho es? Encara'l coneix poc... Sab què'm deia ara tot just? Que si jo no tenia traça a fer-li l'amor l'hi faria ell i's casaria amb vostè... *(Fent l'aixerit.)* Sí, sí! Que s'esperí! Altra feina hi ha. Quin un jo per deixar-me perdre una bona proporció! *(Se veu travessar pel fons a Don RAMÓN i LLUIS, que entren conversant al cap d'un moment, mentres diu Albert, tot anant-se'n per l'esquerra:)* Vatúal! Ara justament que tenia l'arrencada. *(Apart i en veu baixa a Senyora Francisca.)* Vingui cap al darre-
ra que n'acabarem de parlar de tot això.

(Senyora Francisca no'l segueix totseguit però ho fa al cap d'uns instants al veure'l tò que pren la conversa de Don Ramón i en Lluís.)

* * *

RAMÓN,
a Lluís, entrant

Ja m'està bé això, però m'agradaria que no tinguessis tanta pressa.

LLUIS

Estic resolt i ha de ser d'aquí una mesada.

RAMÓN

Es que no hi haurà temps de fer la roba ni de rès.

LLUIS

Això rai: se compra feta.

RAMÓN,

no gosant dir lo que pensa

Veuràs, aixís, tan de sobte... No sé... Què vols que't digui...? (*Pausa. Amb resolució:*) No pot ser, vaja!

LLUIS,

amb fermesa

Per què?

LAURA,

sortint de sobte

Ja t'ho diré jo per què. Perque aquí a casa, ni el papà ni la Gloria ni jo som ningú; perque aquesta es la casa de tothom fòra del papà; perque només hi manen els parents i els mitjos parents; perque...

RAMÓN,

amb afectuosa severitat

Laura!... Còm parles, filla meva?

LAURA

Perdona'm, papà; i perdona'm també tu, Lluís, però'l cor me'n fa mal i el fel me'n vessa.. I la vida que portem no es vida, que es un martiri. (*Per Don Ramón.*) Tu, papà, te mates treballant fòra d'hora, no cumplices amb el despaix i t'exposes a perdre qualsevol dia la col·locació; la Gloria, d'ençà que li hem hagut de fer deixar la música se va fonent que ja no sembla la

mateixa i sòrt que de tant en tant pot anar a casa d'alguna amiga que té piano; jo, encara que sembli forta per resistir-ho tot, m'aguanto per miracle, però si aquesta situació dura, m'hi enmalaltiré i aleshores ja ho sentireu a dir lo que passarà.

RAMÒN,
alarmat, acostant-se-li sol·licit

No m'espantis, nena...

LAURA

Rès d'espantar-se. Al contrari. Lo que cal es una bona resolució. (*Acostant-se-li suplicant.*) Papà... Pensa amb tu, una vegada a la vida; i pensa amb les teves filles, que son sang de la teva sang.

LLUIS

Té raó la Laura, Don Ramón. Jo no n'hi havia volgut dir rès fins ara, perque no m'hi creia amb proudret, però desde'l moment que he fet la resolució de casar-me d'aquí una mesada...

RAMÓN,
amb certa humilitat

No t'he dit que no podia ser?

LLUIS

Tot pot ser an aquet món, amb una mica de bona voluntat.

LAURA,
amb manyagueria

Sí, papà, sí... Digues que sí, home.

RAMÓN,
amb molta tristesa

D'aquí una mesada... Qui sab lo que pot haver suc-

ceit d'aquí una mesada? (*Pausa. Agafant les mans de Lluís.*) Jo soc un home digne, Lluís. Ara com ara,estic en molt mala situació econòmica. Ja veus que't parlo amb el cor a la mà.

LLUIS

Allà on vostè no arribi, arribaré jo. No tinc pare, mare ni parents que necessitin de mi. Aquesta família ha de ser la meua i els meus béns i lo que guanyo amb el meu negoci...

RAMÓN

No segueixes, si no'm vols ofendre.

LLUIS

Aixís, està resolt a que'l casament no's faci encara?

RAMÓN, *amb recansa*

Sí.

LAURA,
amb molta energia

Doncs, jo no. (*Anant cap a l'esquerra.*) Oncle Magil.. Minguet!...

RAMÓN

Què't proposes?

LAURA,
amb el mateix tò

Treure'ls de casa.

RAMÓN, *resignant-se*

En fi, siga lo que Déu vulga.

LLUIS

Consent?

RAMÓN

Amb una condició.

LAURA

Quina?

RAMÓN, *a Laura*

Que no facis cap escena violenta. Al cap d'avall son uns desgraciats.

LAURA

Més ho ets tu, per culpa d'ells.

RAMÓN, *entendri-ntse*

Jo us tinc a vosaltres

LAURA

I ells te tenen a tu, que es molt millor, perquè, teus mals de cap nosaltres no te'ls podem treure i els que tu passes no't venen d'altra cosa que de treure'ls els seus. I no hi ha dret an això: ni ells poden explotar-te com t'exploten ni tu pots fer pagar a les teves filles els desacerts d'una colla de gent que, demà que'ls tanquis la menjadora, encara't bescantarà.

RAMÓN

Què vols que't digui, si tens tota la raó?

LLUIS

Gracies a Deu, home!

RAMÓN

Però, es tan difícil resoldre aquet problema sense arribar a una renyina general! (*A Laura, després d'uns moments de dubte.*) En fi, tu mateixa.

(*Surt MAGÍ, amb certa calma.*)

MAGÍ

Hola!

(Silenci embaraçós.)

LLUIS

Jo'm retiro... Al vespre ja tornaré a passar... *(Encaixa amb don Ramón i amb Laura, a qui diu apart:)* No t'acobardis. Es pel bé seu i de tots.

LAURA,
també apart

Ara rail

(L'acompanya cap a la porta, on s'aturen un moment. Mentrestant, en Magí parla amb don Ramón, també apart.)

MAGÍ

M'he pres una llibertat. Crec que te'n faràs càrrec. Era a la Rambla, quan m'ha atrapat la pluja. He entrat a càn Fradera a comprar un paraigua dient que tu ja hi passaries... Cinc pessetes i mitja... No rès..

RAMÓN

Me sab molt greu, però no hi podré passar.

MAGÍ

Què dius?

RAMÓN

Lo que sents. (*Pausa.*)

MAGÍ,

agafant un aire de persona ofesa

Està bé: m'empenyarè'l rellotge,

RAMÓN

Jo ja fa un mes que'n vaig sense.

(*Se n'acaba d'anar en Lluis i Laura torna cap al mitg de l'escena.*)

* * *

LAURA

Que no es aquí en Minguet?

MINGUET, *sortint*

A la orden. Què volies?

MAGÍ

Sembla que us passi alguna cosa.

RAMÓN,

escorrent-se avergonyit cap a la esquerra

La Laura ja us ho explicarà... Me'n vaig a canviar l'americana. (*Desapareix*)

LAURA

Fes sortir l'Albert.

* * *

MAGÍ,
tement ja de que's tracta

Per lo que'ns has de dir, tan se val que hi sigui com que no hi sigui. Amb mi n'hi ha prou.

LAURA

I còm sab vostè lo que'ls tinc de dir?

MAGÍ

M'ho figuro.

LAURA,
comentçant-se a posar nerviosa

En fi, com vostè vulgui. *(Pausa.)*

MINGUET

Bé, què hi ha?

LAURA,
amb somris forçadament amable

Tinc el gust de participar-los que d'aquí un mes... me caso.

(Magí fa un sospir de desfogament.)

MINGUET

L'enhorabona i que sigui per molts anys. Es lo millor que podies fer. Que content deu estar en Ramón! No hi deu veure de cap ull. Perque'l promès es un gran

xicot (*fent senyal de diners*) i està bé. Es lo que ens convenia. I sempre serà un descans pel pobre Ramón el pensar que ja té una filla ben col·locada.

MAGÍ

Ja'n teniu bones referències d'aquet xicot?

LAURA, *severa*

Oncle Magí! Y ara! Què s'ha cregut?

MAGÍ

Es que jo he notat que a la vostra família no se la mira amb gaire bons ulls. I això es un mal senyal.

LAURA,
dominant el gènit

Això no interessa a ningú més que al papà i a mi.

MINGUET

Deixa'l dir an aquet. Es una bella persona en Lluís. T'ho dic jo, que hi entenc.

MAGÍ

La meva obligació com a oncle de la noia es la de fer les observacions que se m'acudin. I si un altre, perquè el mantenen sense que hi tingui cap dret, s'avé a callar lo que pensa, jo soc més digne. El meu criteri no's ven ni's torça per rès del món.

MINGUET,
amb certa calma agresiva

Sàpigues i entenguis que qui no té cap dret a menjar-se'l pa d'aquesta casa, ets tu. Perquè tu, desde'l moment que's va morir la teva dòna, no hi pintes rès.

MAGÍ, *amenaçant*

Miral...

MINGUE ,
aguantant ferm

Què faràs tu, eh, què faràs?

MAGÍ

Te deixo estar per respecte a la noia i perque ets un ignorant. (*Agafant una actitud dramàtica.*) Però amb el dret que'm dóna el ser cunyat den Ramón, te mano que passis la porta i no posis mai més els peus an aquesta casa.

MINGUET,
imitant el seu aire

Qui l'ha de passar, i desseguida, sou tu i aquell ximple del teu noi. Apal

(*Resten tots dos senyalant-se mutuament la sortida de la dreta.*)

LAURA

No, tampoc cal que tinguin tanta pressa. Mentres d'aquí quinze dies poguem disposar de les habitacions que ara ocupen...

MAGÍ

Això vol dir...

MINGUET

Que us treuen de casa a tu i al teu fill! I'm sembla que ja era hora, després de les moltes que li heu fet al pobre Ramón. (*Petita pausa.*) Fugiu tots! Els personatges! Doneu-los la millor arcoba de la casa, i els veritables parents, que dormin sobre un ganapè. En Minguet rail Es un paria, un *desheredado*, un ningú en Min-

guet! I encara que una vegada casi hagués salvat la vida an en Ramón, tant se val.

LAURA

Ja n'hi ha prou, vaja. Crec que de lo que ha fet el papà per vostès, no se'n poden queixar.

MINGUET

I no me'n queixo: això va de banda. (*Com si s'enterrés.*) Massa i tot ha fet... Perque'l teu pare es molt bò, i tu ets molt bona, i la Glòria també ho es. I jo no sabré mai com pagar-vos la caritat de...

LAURA, *confosa*

No digui això.

MINGUET

Doncs jo vui dir-ho, sí, la caritat, perque jo no soc or gullós com d'altres, i si he hagut de dormir al ganapè, sé que no es per culpa den Ramón ni de les seves filles.

MAGÍ

Comediant, més que comediant.

MINGUET, *a Laura*

Veus? Fins es incapaç de comprendre el meu agraïment. No té cor.

M

Però t' c punys.

MINGUET

Com jo. I si vols provar ho...

(*Apareix senyora FRANCISCA per la esquerra, seguida de ALBERT.*)

MAGÍ, *a Minguet*

Ara tinc altra feina.

* * *

FRANCISCA,
guaitant a fora

Encara plou?

MAGÍ,
apart a Albert

Això s'acaba, noi. Còm està lo de la viuda?

ALBERT, *apart a Magí*

Me sembla que se'n burla.

MAGÍ, *apart*

Ets una bestiola, vajal

LAURA,
a senyora Francisca

Vol que l'acompanyi amb un paraigua fins a casa seva? (*Prenent el paraigua que don Ramón haurà deixat al arribar.*)

MINGUET,
prenent-lo de Laura

Això jo no ho puc permetre. Qui acompanya a la senyora, soc jo. (*Obra'l paraigua.*)

MAGÍ,

obrint el seu i passant al davant de Minguet

Vol fer l'obsequi d'acceptar la meva companyia?

(Albert, després de mirar a tots indrets, pren el paraigua vermell de Minguet i també l'obra.)

ALBERT

Deixeu, deixeu, pare. *(A senyora Francisca, mentres Minguet i Magí se miren agresivament.)* Eh que val més jo, que soc més jove?*(Amb els paraigues oberts, estàn un instant empenyent-se per disputar-se el lloc de més aprop de la senyora Francisca. Aixís van fins al mitg de la escena, disputant-se en veu baixa. En aquell instant arriba per la dreta en CISONET, la Laura li pren el paraigua que du i se'n va amb senyora Francisca.)*

MINGUET, molt acalorat

I què has d'acompanyar tu! I què has d'acompanyar!

MAGÍ

Ah, nó. Tu, si coneixes!

(S'esbatussen uns instants i en Cisonet llença una riallada, mentres baixa ràpidament el

TELÓ.)

TERCER ACTE

DECORACIÓ

Segueix la mateixa decoració.

Es a la vora de mitgdia: un mitgdia clar d'hivern.

Damunt la taula hi ha extesa una rica vaixel·la i un gran estoig amb tot un joc de coberts de plata; damunt del bufet un joc de cafè nou. En altres indrets, capsos contenint roba blanca i presents de boda.

En escena hi ha la senyora FRANCISCA, asseguda, escoltant amb somrisa irònica, la declaració que, mitg agenollat, li està fent en MAGÍ a l'aixecar-se'l telò.

MAGÍ,

amb aire romàntic

Que si la estimo? Pregunti a les estrelles si estimen l'espai que les estotja i a l'espai si estima les estrelles que son la seva millor gala; pregunti a la lluna si estima el sol que l'aclareix i al sol si estima la lluna que li fa de mirall... Que si la estimo? Com l'eura a l'arbre, com la perla a la petxina, com la primavera a les flors... Si, amor meul Ha vist l'onada com camina per arribar a la platja i s'hi rebat voluptuosa, morint a l'abraçar-s'hi? Doncs amb el mateix afany m'acosto jo a vostè, encara que, a l'arribar a assolir-la hagi de morir de ventura, com l'onada que's desfà al topar amb la costa... Que si la estimo! I m'ho pregunta quan veu que

cada dia m'aflaqueixo més i més per mor de la passió que'm tortura; i m'ho pregunta quan per vostè fóra capaç de córrer el món d'un cap a l'altre; i m'ho pregunta quan...

(*Apareix en CISONET per la dreta, i en Magí, que'l veu, resta torbat i interromp la relació, aixecant-se i espolsant-se'l genoll que tenia posat a terra.*)

* *

CISONET

Ja'n teniu ben poca de vergonya!

MAGÍ, *ab dignitat*

Això es faltar-me.

CISONET

Oh, ja, ja.

M

I jo no ho tolero.

CISONET

No'm ve d'aquí. (*A senyora Francisca.*) Figuris que, en una mesada, li he trobat quatre col·locacions. I de totes quatre l'han hagut de treure per gandul.

FRANCISCA, *a Magí*

I es veritat això, senyor Magí?

MAGÍ

Ho es que m'ha proporcionat quatre col·locacions, però no que me n'hagin hagut de treure.

FRANCISCA

I doncs?

GÍ

Es que jo me n'he anat.

CISONET

D'on us n'heu d'anar tot-seguit es d'aquesta casa, perque d'ençà que no hi sou vos ni el vostre fill ni en Minguet, això es un paradís, i el papà està tranquil i tots vivim cotents. I encara en Minguet i el vostre fill son altra cosa que vos, perque ells compleixen, mentres que vos...

Í

Has de saber que no necessito de tu ni den Ramón per viure.

CISONET

Si ja ho sé que hi ha qui us posa pa a taula i us dóna per fumar. Us escau l'ofici que heu acabat per fer, però es incompatible amb l'amistat de la gent d'aquesta casa. I sort que'l papà ho ignora, perque 'n tindria un fort disgust, i no perque no us cregui capaç de qualsevol baixesa, sinó per la bona memoria de la seva germana.

FRANCISGA,

apartant-se amb repugnancia den Magí

No ho hauria dit mai.

CISONET

Amb això, ja esteu passant la porta.

MAGÍ *confós*

Senyora Francisca; jo...

FRANCISCA,
sense mirar-lo

Vagi, vaigi, desgraciat. .

MAGÍ, *engallant-se*

I si que me'n vaig! (*Se'n va per la dreta, escupint a terra amb menyspreu.*) Què s' han cregut aquesta colla de miserables!

* * *

CISONET

Bon vent!

FRANCISCA

Tant que m'hi divertia jo, sentint les seves declaracions romàntiques! (*Pausa. Recobrant el seu aire alegre.*) Veus com no s'hi pot jugar amb això de l'amor?

CISONET, *per Magí*

Que potser...

FRANCISCA, *seriosa*

Cisonet! I aral...

CISONET

No s'ofengui, però's veuen tantes coses...

FRANCISCA

Crec que no pots dubtar del meu seny.

CISONET

A vegades les persones s'engresquen.

FRANCISCA

Tinc massa edat ja per això.

CISONET

Vol dir que no fóra capaç d'enamorar-se?

FRANCISCA

Ningú pot dir «d'aquesta aigua no beuré.»

CISONET

Vaja que si n'hi presentaven de ben fresca, encara la tastaria.

FRANCISCA

Massa, massa fresca, tampoc. Més me l'estimaria temperada. *(Pausa.)*

CISONET

Digui'm la veritat, senyora Francisca. No ha tingut mai símptomes d'enamorament d'ençà que es viuda?

FRANCISCA

T'interessa molt saber-ho?

CISONET

Veurà: una mica.

FRANCISCA

Doncs a mi m'interessa callar-ho.

CISONET

Això es igual que respondre que sí.

FRANCISC

I bé: suposem que sí. Què t'hi va ni t'hi ve?

CI ONET

Li seré franc: es que'm sospito que li sabria un bon partit.

FRANCISCA

Ja hi tornes? Me pensava que ara posaves seny.

CISON T

Més del que's figura.

(Arriba l'ALBERT vestit de criat amb molts botons lluent.)

* * *

ALBERT

Hola.

FRANCISCA

Mira, mira, quin goig fa l'Albert.

ALBERT, *molt content*

Eh que i?

(Va guaitant per tots indrets, com si cerques algú.)

FRANCISCA *apart a Cisonet.*

Aon està empleat?

CISONET

A una mena de societat de segurs que va curta de diners.

FRANCISCA

I serveix?

CISONET

Si; per dirigir malament als assegurats quan hi van a fer alguna reclamació o a cobrar alguna cantitat petita.

FRANCISCA

Aixís, digues que'l treuràn fòra aviat.

CISONET

No pas si no s'espavila.

FRANCISCA

No ho entench.

CISONET

Si, dòna! Com que gracies a les embrolles que ell s'arma, els reclamants han de tornar-hi una vegada o dues o tres, resulta que son molts els que no hi tornen. I la societat s'estalvia diners i reclamacions.

ALBERT,

després d'haver resseguit tota la escena i volent donar naturalitat a les seves paraules.

Que no hi son les moces?

FRANCISCA

Han anat a comprar el vel de núvia.

CISONET

Què n'has de fer d'elles?

ALBERT

Rès; voldria veure la Gloria.

CISONET

Per què?

ALBERT

Oh, perquè m'agrada.

CISONET

Beneit!

ALBERT

Tanmateix se casa demà, la gran?

CISONET, *de malagana*

Si.

ALBERT

Quina sort pel nuvi!

FRANCISCA

I vosté que no pren exemple?

CISONET

Qui vol que'l vulgui an aquet?

ALBERT

Igual que a tu. I més i tot, perque jo'm guanyo la vida, ah. I ara ja començo a saber guiar bé als que van a cobrar i a fer reclamacions.

CISONET

Ja estàs ben fresc!

ALBERT

Per què?

CISONET

Perque't treuràn.

(Arriben LAURA y GLORIA carregades de paquets, en un dels quals hi ha d'haver el vel de núvia).

* * *

LAURA

Ja som aquí. Quin tip de caminar ens hem fet! *(Fixant-se amb la vaixella i els coberts de damunt la taula.)* Oh!... Has vist Gloria quina hermosura? Fixa't. Fixa't. I els coberts son de plata. *(A senyora Francisca i Cisonet.)* Qui ho ha enviat?

FRANCISCA

Endevina-ho.

LAURA

despres de rumiar uns moments

Ja'm dono.

FRANCISCA

Don Enric.

LAURA

No pot ser.

CISONET

Crec que un director de col·legi important, bé pot desdinerar-se un dia o altre.

FRANCISCA

Director, dius?

CISONET

Ah, no ho sab que fa dos mesos que ho es? Va morir el que ho era i ara la seva viuda manté obert l'establiment baix la direcció de D. Enric i a partir-se els beneficis. Ja veu doncs si vaig trobar-li una col·locació ben encertada. I després que vagin dient que no serveixo per rès.

GLORIA

Això ningú ho diu. Molt al contrari. (*Petita pausa. Procurant daurar la píldora.*) Lo que hi ha es... com te ho diré jo? .. que ets un jove molt simpàtic i atraient i aixerit... però... però...

CISONET

Engega, engegal

GLORIA

Però sent tan simpàtic i tan atraient i tan aixerit, resulta que no sabs servir-te de tant belles facultats més que per col·locar els altres, mentres que tu...

CISONET, *alegrement*

Entès, noia. M'has dit gandul. (*Amb reverència.*) Grans mercès.

ALBERT

Quina gracia m'ha fet aquesta xicotà!

CISONET, *a Albert*

Doncs, tu a mi no me'n fas gens. (*A Gloria.*) Que no ho sabs, Gloria? Diu que li agrades, aquet bútxara.

ALBERT

A qui diràs bútxara? Eh? A qui diràs bútxara?

FRANCISCA, *apart a Laura*

Vina que'ls donarem una sorpresa. (*Pren alguns paquets i fa seguir a Laura cap a l'esquerra.*)

LAURA

Què vol fer?

FRANCISCA

Ja ho veuràs. Vina.

(*Se'n van.*)

* * *

CISONET,

que ha estat mirant despectivament a Albert

Tens sort que no'n faig cas.

ALBERT, *amenaçant*

Què vol dir, no'n faig cas?... Vols veure com d'un bolet te desfaig la cara?

CISONET,

agafant-lo suaument i acompanyant-lo cap a la porta

Ves, ves, que aquí potser hi pendries mal. Arriba't a la plaça de Catalunya i mira si hi soc.

ALBERT

No m'hi enganyaràs més amb això de la plaça de Catalunya. Ja l'altre dia m'hi vares fer anar i no hi eres. I no't pensis que sigui tan tou per deixar-me enganyar dues vegades.

CISONET, *a Gloria*

Potser si que a l'últim se li obriràn les potencies.

ALBERT

I ben net. I lo que tu vols es que't deixi amb la Gloria per dir-li mal de mi.

GLORIA,

amb aparent bona fè

Com que no me l'escoltaria... I ara! Dir mal d'un jove tan simpàtic! I justament ara que ja's guanya la vida i porta un vestit tan escaient.

ALBERT, *molt estarrufat*

T'agrada?

GLORIA

Molt.

ALBERT

Les meves fatigues me costa, per tenir tots els botons lluent. L'altra dia hi vaig gastar tota una capsa d'amor... Si l'amor que's porta a les persones servís pel cas, no hauria de comprar-ne.

CISONET, *a Gloria*

No sé si't fixes amb que l'Albert se t'està declarant

GLORIA,
amb el mateix aire de bona fè aparent

I ben fet que fa si li agrado. Els homes han de ser decidits.

ALBERT, *a Gloria*

Eh que si, tu?

GLORIA

Està clar.

ALBERT

Doncs, mira: ara ja ho sabs.

GLORIA

Què?

ALBERT

Això que't deia aquet.

GLORIA

Ah, però va de bó?

ALBERT

Formall!

GLORIA

Sent aixís, serà cosa de pensar-hi.

ALBERT

Si?... Noi, que estic content! (*Pausa. Silenci embarrós.*)

GLORIA

No faràs pas tart?

ALBERT

Quina hora es?

CISONET

Cap a la una.

ALBERT

Doncs, adeusiau, que encara abans d'anar a dinar
vui comprar un present per la Laura.

GLORIA

No facis cap sacrifici.

ALBERT

Si ja'l tinc emparaulat i tot.

GLORIA

Adeu.

(Albert se'n va.)

* * *

*(Al ser sols Cisonet i Gloria, ell està moments pensatiu i
ella se'l contempla complaguda)*

CISONET,

com responent-se a si mateix

Els homes han de ser decidits. *(Tot d'una.)* Escolta,
Gloria.

GLORIA

Digues.

(Pausa.)

CISONE

Oh, no sé còm començar.

GLORIA

Ja t'hi ajudaré jo.

CISONET

Que sabs lo que't vui dir?

GLORIA

Tan bé com tu. Vols dir-me que aquell amor de germans que abans ens dúiem, ja no existeix.

CISONET, *com ofès*

Per què ho dius això, Gloria?

GLORIA

Perque es la veritat. Recórda 't que abans sempre estàvem com gat i gos, fins al punt de que la senyora Francisca deia que'ns barallàvem com a bons germans.

CISONET

Es cert.

GLORIA

Doncs.. això, ara s'ha acabat; i hi ha moments que'm tractes d'una manera que sembla que't faci vergonya mirar-me... (*Abaixant els ulls molt avergonyida.*) I el mal es que a mi també me'n fa mirar te a tu... (*Segueix uns segons en la mateixa actitud vergonyosa, fins que diu, guaitant-lo de cua d'ull.*) I ara ja t'he ajudat... (*Torna a abaixar la testa i la mirada.*)

CISONET,

amb entusiasme

Gloria!

GLORIA, *amb igual tò*

Què mana?

CISONET

Gloria!

GLORIA,
donant un cop de peu a terra, però sempre vergonyosa

Què mana, dic?

CISONET

Mira'm!

GLORIA,
decidint-se a mirar-lo, però tremolant-li la veu

Ja't miro, home.

CISONET,
prenent-li les mans

T'estimo, Gloria!

GLORIA,
amb un gran sospir i recobrant la serenitat

Ai, gràcies a Déu! Be t'ha costat prou!

(Surt senyora FRANCISCA molt atrafegada)

* * *

FRANCISCA

Veniu, veniu, que ja's veu al cap d'avall del carrer a Don Ramón i li hem de donar una sorpresa. Cuiteu, que no tinc temps, jo tota sola.

(Gloria molt nerviosa i alegre s'acosta a senyora Francisca, li repica amb les mans les dues galtes, sense fer-li mal i li fa un petó sorollós.)

GLORIA

Ui que estic contenta!

FRANCISCA

Què t'ha agafat, ara?

GLORIA,
fent-li pessigolles i inquietant-la

Això: que estic contenta... Vingui, que ballarem.

(L'agafa i li fa donar uns quants giravolts. Cisonet se les contempla encisat.)

FRANCISCA

Fuig, que'm fas rodar el cap.

GLORIA,
començant-se a calmar

Es que no sé com fer-ho per esbravar l'alegria que'm giravolta per dins.

FRANCISCA

Lo que't dic jo es que'm vinguis a ajudar.

GLORIA,

com si ja estés calmada del tot

Si, reina, si; mani i disposi. Anem allà hont vulgui, encara que sigui a la fi del mon.

FRANCISCA

Ah, poc seny, poc seny.

GLORIA

Poc seny, diu? Doncs ja que'm maltracta, tornem-hi.

(I la torna agafar i desapareix per la esquerra tot fent-la giravoltar per força.)

FRANCISGA,

protestant amorosament fins que es fòra d'escena

No! Prou!... Què't passa, criatura?

GLORIA,

ja fòra d'escena

Ja li explicaré lo que'm passa.

(Aixís que elles son fòra, arriba DON RAMÓN amb posat molt trist. Llença el barret damunt d'una cadira i sospira fort.)

* * *

CISONET

Que l'ha cansat la pujada?

RAMÓN

Una mica... (*Pausa.*) No hi ha res de nou?

CISONET

Només alguns presents de boda. (*Anant dels uns als altres i senyalant-los.*) Aquí un joc de cafè de Donya Palmira, la professora de la Laura; aquí una vaixela i una dotzena de coberts de plata, de Don Enric; aquí un joc de cafè de les Alzina; aquí un licorer de la viuda Noguera; aquí un joc de cafè de la senyora Roure; aquí un coixí brodat per la nena de l'adrogueria; aquí un joc de cafè de no se qui; aquí un altre joc de cafè... Ah, no: aquet es de thè, m'equivocava.

RAMÓN,
sense fixar-se en lo que diu Cisonet

Que sabs si ha estat aquí en Lluís?

CISONET

No. (*Cridant cap a l'esquerra.*) Noies!

RAMÓN,
agafant-lo i parlant amb misteri

Calla! Me convé parlar-hi... Ves a veure si'l trobes.

CISONET, *alarmat*

Què té, papà?

RAMÓN

Ja ho sabràs... Busca en Lluís.

CISONET

Vostè està agitat... Alguna n'hi passa.

RAMÓN

En Lluís!... En Lluís!... Que vingui desseguida, si pot ser.

CISONET

Però...

RAMÓN, *amb energia*

Abans de vèure'm amb en Lluís, no't puc dir res. Busca-me'l.

CISONET

Està bé. (*Però abans d'anar-se'n, com si temés quelcom, se dirigeix a l'esquerra i crida:*) Noies! Hi ha el papà. (*I fins que les sent que s'acosten, no's decideix a anar-se'n.*)

(*Al restar sol, Don Ramón cau abatut en una cadira, amb el cap entre les mans. Apareix la LAURA, vestida de núvia, seguida de GLORIA i senyora FRANCISCA. Venen totes animades aguantant-se amb molta dificultat el riu-re que les pessigolleja.*)

LAURA,
amb certa tímidesa

Papà? .. (Don Ramón aixeca la faç plorosa. Laura cam-
a l'expressió joiosa per un aire d'esverament.) Papà!...
iè tens, que'ls ulls te ploreñ?

RAMÓN,
volent dissimular

No rès... El mateix tràfec d'aquets dies... La matei-
emoció. (Amb suavitat, senyalant-li el cap:) Treu-te
uestes flors... (Laura obeix automàticament.) Treu te
uet vel...

*Laura, més que trèure-se'l, se'l deixa caure. Senyora Fran-
cisca i Gloria el prenen per impedir que caigui a terra.
Totes tres resten instants mirant-se alternativament i mi-
rant també a don Ramón, que està mut amb posa de gran
dolor.)*

FRANCISCA,
acostant-se a don Ramón

Què li passa? No's troba pas malament?

LAURA,
amb descoratge i tristesa

Papà, què es això?

GLORIA,
com parlant amb si mateixa, en veu molt baixa

Tinc ganes de plorar!

RAMÓN

No us alarmeu... encara. Potser tot plegat, no serà
és. Se tracta tan sols de suspendre'l casament per uns
quants dies, els precisos perquè us poguèu instal·lar...

LAURA

Aon?

RAMÓN

Al pis que llogueu. (*Parlant amb certa pausa i sense aixecar els ulls de terra*) Ho he pensat molt; ho he rumiat molt, i com més ho he pensat i rumiat, més m'he convençut de que era precis realitzar aquet sacrifici que ho serà per tots, i tal vegada per mi més que per ningú. Aquí a casa, tal com està constituïda la nostra família, no hi podeu estar. Avui per demà 's casaria la Gloria, i aleshores, o no's mouria tampoc de casa i això ja veieu que no pot ser, o se n'aniria a viure amb el seu marit, i això fóra un cau de gelosies que convé evitar de totes passades. (*Donant a senyora Francisca una mirada suplicant.*) No opina com jo, senyora Francisca?

FRANCISCA

Hi opinaria si realment les paraules de vostè no volguessin dir més de lo que diuen, però com estic segura de que amaguen alguna cosa que desconec, m'abstinc d'opinar.

RAMÓN, *amb amargor*

Me pensava que vostè era una bona amiga.

FRANCISCA

Perque ho soc he parlat com he parlat. Deu i jo tan sols ho sabem com estimo... aquesta casa!

RAMÓN

Perdoni. No la volia ofendre. I ja sab també vostè com hi es corresposta.

FRANCISCA,
amb molta tristesa

Pàssin-ho bé.

RAMÓN,
retenint-la amb força per una mà

Això, mai... (*Molt insinuant.*) No m'abandoni! (*Re-
ensant-se i amb més calma.*) No'ns abandoni. .

FRANCISCA,
amb cert encongiment

Me creia ser alguna cosa més per... per vostès. (*Se
apa'ls ulls, per aixugar el plor que la traeix. Don Ramón
ambé plora.*)

LAURA,
acostant-se a Don Ramón

Per què plores, papà? Si es per mi no ho v~~ui~~ que plo-
ris. Jo hi soc la més interessada en tot això. Doncs v~~ui~~
conèixer l'enemic que s'atravessa al meu pas; el v~~ui~~
contemplar sense ombres ni vels, que no'm fa por la
vida.

RAMON

Perque no la coneixes.

LAURA

Al contrari, per que la conec. Els que'm fan por son
els fantasmes. La vida, rail Serenitat tingui i volunta
no'm falti.

RAMÓN

Com t'il-lusiones!

LAURA

I ca! Enemic conegut, es sols mitg enemic.

RAMÓN

Es que, en aquet cas, l'enemic... es el teu pare.

LAURA

Mail el meu pare m'estima.

RAMÓN

Si que t'estima, però't mata les il·lusions. Com a
maleireu un altre dia!

GLORIA

Jo nó.

LAURA

Ni jo.

FRANCISCA

Don Ramón, què ha fet que pugui fer-li abaixar
cara?

RAMÓN

No he pensat prou amb elles.

FRANCISCA

Ha robat?

RAMÓN, *molt adolorit*

Quin mal me fa aquesta pregunta en boca de vost

FRANCISCA

L'hi he feta sabent ja per endavant que era impos
ble. I més forta es la que li tinc de fer encara... H
matat?

RAMÓN,
somrient amb amargor

Si li sembla possible'..

FRANCISCA

I què m'ha de semblar! Com si no'ns coneguéssim.

RAMÓN

I doncs?

FRANCISCA

Rès. No ha robat, no ha matat ni ha fet cap cosa des-honrosa. Doncs opino com la Laura: sigui quina sigui la veritat de lo que li succeeix, la Laura, la Gloria, i fins jo, si tant m'apura, tenim dret a saber-ho. I estic segura de que, ben garbellat, tot se reduirà a una preocupació per part de vostè.

RAMÓN

Bé, doncs, siga (*Fent un gran esforç.*) Fa quinze dies que he perdut la col·locació. (*Moviment de sorpresa en les noies.*) He esperat a dir-ho, perquè tenia la esperança de trobar-ne una altra abans del casament, però fins avui no me n'he vist el desengany.

LAURA

I aquet es l'obstacle?

RAMÓN

Aquet.

LAURA

Doncs no ho és cap. Ara més que mai s'ha de fer la boda. En Lluís m'estima i no consentirà que per una

cosa aixís se desfaci. Ademés, la seva posició es prou forta per...

RAMÓN,
amb aire de reconvençió

Laur a, què dius, filla meva?

LAURA, *amb enteresa*

Que demà'm caso. I si tu no'ns vols al meu marit i a mi a casa teva, serem ell i jo que us acullirem a tots a casa nostra.

RAMÓN

I què diria la gent al veure'ns que vivim a costes de teu marit?

FRANCISCA

Què ha dit al veure tants i tants com han viscut a costa de vostè?

RAMÓN

Es diferent el cas.

FRANCISCA

Si que ho es. Perque les persones que l'han explota a vostè, no han estat pas totes dignes de la protecció que generosament els donava. En cambi, si en Lluís l'acull a casa d'ell o si s'acull a la de vostè i'n porta el pès com si fos la propia, no farà altra cosa que justícia a qui s'ho mereix tot.

(Passa en LLUIS per l'altra banda de finestra; Gloria, que mirava a fóra; ho avisa en veu baixa)

GLORIA

En Lluís!...

RAMÓN

Deixeu-m'hi a soles.

LAURA,
amb un enèrgic moviment de cap

Jo no!

*(Senyora Francisca agafa suaument a Gloria per la cintura i se la endú tot acarasant-la cap a l'esquerra.)**(Entra en LLUÍS.)*

LLUIS

Deu los guard.

RAMÓN i LAURA,
quasi simultaniament

Deu te guard.

LLUIS,
*guaitant amb ençs a Laura**Que ets hermosa! (Veient el vel damunt d' una cadira i prenent-lo.) Posa't, posa't el vel. (Va per posar-l'hi ell mateix, però Laura li detura l'acció.)*

LAURA

No encara.

LLUIS

Per què?

LAURA

Perque hem de dir-nos abans unes paraules que, si no'ns separen per tota la vida, serviràn per fer molt més estrets els llaços que'ns ajuntaràn.

LLUIS

M'espantes.

LAURA, *molt serena*

Lluis: tens el més petit dubte de que el meu pare sigui un home digne?

LLUIS

I aral

LAURA

El tens?

LLUIS, *amb energia*

No!

LAURA,
en el mateix tò d'abans

Creus que'l meu pare fóra capaç, per necessitat que n'estés; de casar una seva filla amb un home ric, amb l'intenció deliberada de viure a costa del gendre?

LLUIS, *molt sincer*

Mail

LAURA

Creus que si, contra'l seu voler, se trobava sense recursos, acceptaria la protecció del marit de la seva filla?

LLUIS,
amb tò imperatiu

Per força, si'l marit fos jol... Estaríem frescos! (*Acostant-se altre cop an ella i agafant altra vegada el vel.*) Posa't, posa't el vel, que't vui veure com te veuré demà!

RAMÓN,
amb certa timidesa

No obstant, aquí no soc jo sol. Hi ha la Gloria, hi ha en Cisonet.. (*Lluis, distret guaitant a Laura, no fa cas de Don Ramón qui, adonant-se'n, diu:*) M'escoltes, Lluis?

LLUIS, *distret*

Què deia?... Ah, si... Ja entenc... Tot lo que vulgui, home...

RAMÓN,
amb certa solemnitat

Lluis: soc un home digne.

LLUIS,
parant finalment l'atenció

En fi, què passa?

RAMON

Que estic endeutat i he perdut la col·locació.

LLUIS

Per què l'ha perduda?

RAMÓN

Per no complir.

LLUIS

En quin sentit s'ha d'entendre això?

RAMÓN

En el sentit de no fer tan treball ni tan ben fet com abans

LLUIS

Potser el seu principal abusava de vostè...

RAMÓN

No; jo abusava d'ell... Per sostenir la meva casa, jo treballava fòra d'hora, de nit i de dia, robant les estones al descans, fent els impossibles perquè cap de vosaltres se n'adonés...

LAURA, *amb tendresa*

Papà...

RAMÓN

I lo que passava era que, del treball extraordinari, la feina del despatx se'n ressentia...

LAURA

I tot per culpa meva...

RAMÓN

No, per culpa de ningú, sinó de mi, que vaig sortir del còrcol de la meva família i no vaig tenir força per fer-ne sortir als altres... Jo en certa manera, vivia més enlairat que'ls meus parents... El meu pare era un trist pagès pobre; jo, a copia de voluntat i d'estudis, m'havia lliberat del jou de la terra. No era un senyor però ho semblava. I les meves filles vivien com les del que ho son i això era per mi un dels orgulls més fermes. Però, què'n vaig treure d'haver-me lliberat, si al meu entorn se bellugava tot un món de miseries, arrapat a mi com la molsa a la roca?

LLUIS

I bé, no hi pensi més. I si un dia tornen a acostar-se-li els que tenen la culpa de lo que li està passant, aprofiti la lliçó.

RAMÓN

No sabia pas, vaja. I per això es preferible que suspenguem la boda fins que vosaltres hagueu parat casa o fins que jo hagi resolt la situació econòmica. (*Resta com ausent de lo que'l volta.*)

LLUIS

En fi, veig que ara està preocupat. Reposi's, calmi's i abans del vespre ja'n parlarem altra vegada. Li està bé?

(*Passa en Minguet per l'altra banda de finestra.*)

LAURA, *apart a Lluís*

Però...

LLUIS, *id. a Laura*

Ja canviarà de parer.

LAURA

Vols dir?

LLUIS

N'estic segur. Perque abans del vespre sabrà coses que'l convenceràn. En Cisonet...

LAURA, *avidament*

Què?

(*Però Lluís no pot respondre per interrompre'l l'entrada den MINGUET, que va vestit de negre, amb camisa de coll baix planxada, a tall de cambrer de cafè.*)

* * *

MINGUET

Bon dia. (*A Don Ramón.*) Noi, no'n sabia rès de lo que't passa. Me n'acabo d'enterar.

A Ó

Per quí?

MINGUET

Pel brètol del teu mateix principal... (*Pausa.*) L'he tractat de tot! Vetaquí que jo, qui mal no fa mal no pensa, havia anat al despatx per dur-te això... rès... mitja dotzenota de ganivets que regalo a la noia pel casament. (*Entrega un estotx a Laura.*) I vetaquí que m'han rebut d'una manera que no m'ha agradat gaire. Jo que'm dic: «Què es aquesta fredor i aquet perdonar la vida?» I a l'anar a preguntar per tu, un dependentot m'ha dit com rifant-se'm: «No hi es don Ramón...» Això de don ho ha dit amb segones, estàs? Jo, que ja sabs que conec les coses, me cremo i demano pel teu principal: «Què es això?» li pregunto aixís que ha sortit. I ell m'ho ha explicat amb tota la barra. El poca vergonya! (*Pausa.*) Ah, però no se n'ha rigut de mi. L'he deixat pels gossos! «No se'n dona vergonya, li he dit, d'haver estat esplotant un home durant tota la vida i ara engagar-lo amb una puntada de peu?» Ell, al sentir la meva andanada, volia respondre, però no ha gosat. «Això no's fa ni amb una careta a la cara, he tornat jo; i quan un home, per la raó A, B o C, està descontent d'un altre, ho diu d'una altra manera, que no som a Guineia encara, ho sab? Estariem frescos!» I ell vinga callar.

I ha fet bé, perquè segons lo que m'hagués dit, li giro la cara d'un cop de puny. I ja ho anava a fer, quan els dependents m'han tret fóra a empentes. (*Pausa. S'aixuga agitadament el front i diu amb aire patètic.*) Però, encara no estàs enterat de lo millor; i si t'ho dic es perquè comencis a aprendre de conèixer el món i un altra vegada no't deixis ensarronar. Sabs qui hi havia amb el teu principal, recomanant a un altre per la teva plaça? Aquets ulls ho han vist i aquestes orelles ho han sentit. (*Pausa. Tots paren atenció.*) Hi havia aquell mosca morta de don Enric, el que se't va xuclar tan temps els teus intereressos, després d'haver-se xuclat la sang de tota la familia... Si tots son uns, home!

RAMÓN

No pot ser.

MINGUET

Te dic que ho he vist i ho he sentit.

LAURA, a *Lluis*

No ho hauria dit mai.

LLUIS

Jo encara no ho crec.

(*Arriba Don ENRIC, vestit com pertoca al seu estament, però amable i humil com sempre.*)

ENRIC,

entrant amb el barret a la mà

Deu los guard, senyors.

(*Silenci embaraços.*)

RAMÓN,
allargant-li la mà

Còm està, don Enric?

ENRIC

I vostè? Jo magníficament, per ara.

MINGUET,
com per a sí. aňant-se'n cremat

Que'n corre poca de vergonyal

RAMÓN,
després d'un curt silenci

Ja sé que ha estat al despatx...

ENRIC

Si, hi he estat i m'he enterat del malentès .. Qui no't feia venir a trobar-me o enviar-me quatre mots de lletra, home de Déu?

(Tots escolten atentament la conversa.)

RAMÓN

La por de molestar-lo.

ENRIC

Això m'ofèn, Ramón.

RAMÓN

Hi ha moments que un dubta de tot i li sembla que se li han de tancar totes les portes allà on truqui.

ENRIC

Afortunadament, la casualitat ha fet que un nebot del teu principal me portés al col·legi un fill. I jo li he preguntat per tu, i aleshores ell m'ha dit lo que havia

passat. Com pots comprendre, lo primer que he fet aixís que s'han acabat les classes del matí, ha estat anar-me'n a veure el teu principal i enterar-me bé de la qüestió per peces menudes...

RAMÓN

I ell...

ENRIC

Ell ha comprès la injustícia que havia fet amb tu i t'espera aquesta tarde per donar-te altre cop possessió del càrrec i demanar-te perdó.

RAMÓN,

prenent les mans de don Enric i besant-les

Oh, gracies, gracies. Quina alegria! Aquesta tarde torno a treballar!

(Entra CISONET per la dreta a temps que ho fan per l'esquerra GLORIA i senyora FRANCISCA.)

* * *

CISONET

Què es això? Que no hi havia anat sempre?

RAMÓN

Feia quinze dies que havia perdut la col·locació, però, gracies a Don Enric, l'he recuperada.

CISONET

Si jo ho hagués sabut, no hauria estat sense un sol dia. Hi tinc la mà trencada a trobar col·locacions.

(Pausa.)

RAMÓN, *sense malícia*

I tu, quan treballaràs?

CISONET, *a Lluís*

Que ho dic?

LLUIS

No sé què esperes.

CISONET

Doncs bé, senyors, fa més d'un mes que treballo amb èxit en un negoci que m'he emprès.

RAMÓN

No son coses de riure, aquestes.

CISONET

Si no me'n ric. Justament ara'm convé molt treballar, perquè penso casar me.

LAURA

Amb qui?

RAMÓN

Però, quin es el treball que fas?

CISONET,

treient-se un diari i mostrant un anunci

Veuen? *La Activa*: agencia de col·locacions... Saben qui la ha montada aquesta agencia? (*Fent una reverència.*) Servidor de vostès.

RAMÓN

Però, per montar una agencia, se necessita algún capital gros o petit.

CISONET, *senyalant a Lluís*

El soci capitalista es el senyor... o sigui el meu futur cunyat...

FRANCISCA

Tant com cunyat...

CISONET

Si, seyora, si: cunyat i ben cunyat, perquè si'l papà no s'hi oposa, la Gloria i jo ens estimem.

GLORIA

Si papà...

RAMÓN

Veieu? Conflicte en porta. Perquè si us casèu totes dues, no pot pas ser que seguim vivint junts.

LAURA

Hi ha una solució. Que cada matrimoni planti casa i tu vagis a viure una temporada a cada una.

(Apareix ALBERT amb una gran capsà.)

RAMÓN

Massa trasbals pels anys que tinc *(Després de rumiar uns instants.)* I si jo també'm casés?

LLUIS

No fora mal pensat.

RAMÓN, *molt insinuant*

Què hi diu, senyora Francisca?

FRANCISCA

Què vol que hi digui jo, pobra de mi?

RAMÓN, *acostant-se-li*

La seva opinió.

FRANCISCA

Vostè mateix... Com vostè vulgui.

RAMÓN

Però... amb qui?

FRANCISCA,
mitj avergonyida, mitj riallera

Amb qui vostè vulgui... homel

RAMÓN,
prenent-li les mans

Oh, gracies.

ALBERT

Jo porto una cosal...

CISONET

D'aon surt ara, aquet beneit?

ALBERT

Jo porto un present de boda per la Laura.

LAURA

Ah, si? I, què es? Què es?

ALBERT,
omplint-se'n la boca

Un joc de cafè!

ISON ET

I van sis!

ALBERT

Què vols dir amb això?

CISONET

Vui dir que la Laura i en Lluís ja'n tenen de sobres de jocs de cafè. Si acàs pots regalar-nos-el a la Gloria i a mi que també'ns casem

ALBERT

Què... què... què dius? (*Deixa anar la capsa, sentint-se un gran soroll de trencadissa i exclama entre la confusió general produïda per l'accident:)* Malviatje! Sempre faig tard jo!

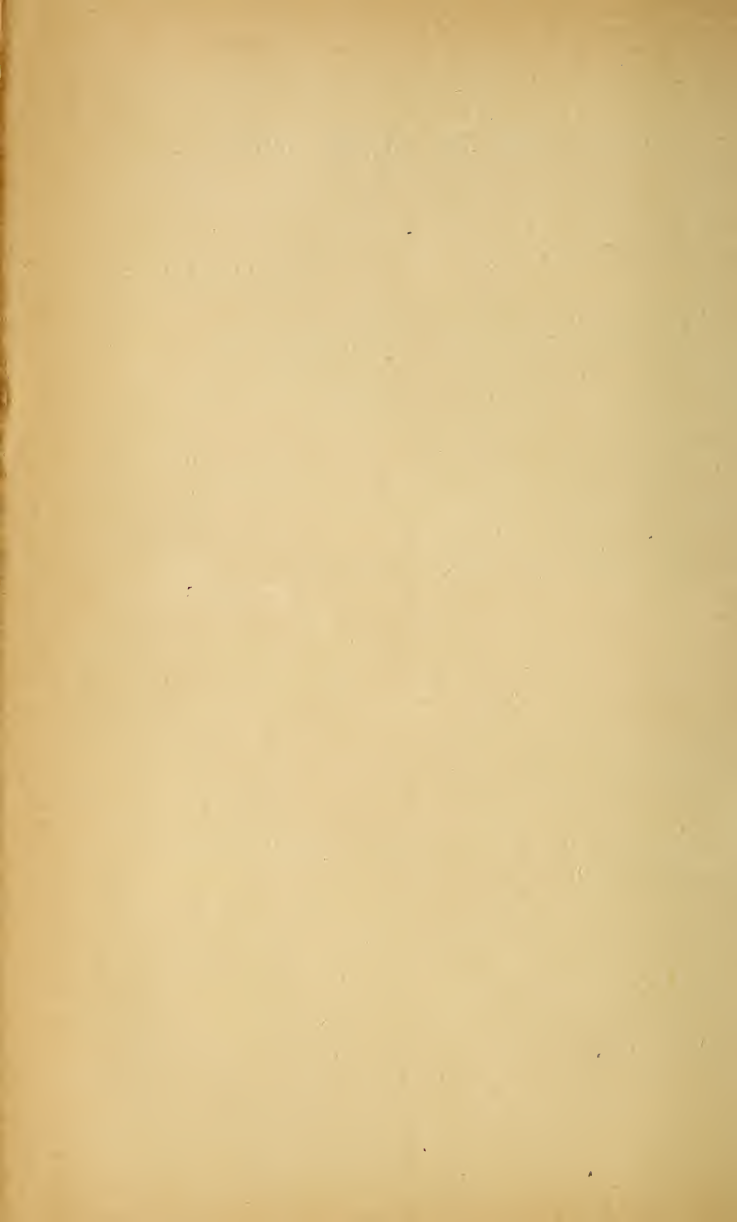
TELÓ

FI DE L'OBRA

Altres obres del mateix autor

	<u>PESSETES</u>
La jova, tragedia vulgar en un acte.	1
La sardana dels promesos, obra lírica en un acte. (1)	
Les angunies del repòs, comedia en tres actes.	2
La fortuna boja, comedia en quatre actes.	2
Un cop de dent, pas de comedia.	0'50
El comensar de les coses, comedia en quatre actes.	2
Les arrels, drama en tres actes.	2
El tresor, comedia en tres actes.	2
La casa de tothom, comedia en tres actes.	2

(1) Edició popular de *La novela catalana*. Música del mestre Esquerrà. (Agotada.)

2 Pessetes